

Uchwały	2
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	9
Glosy	20
Rozbieżności w orzecznictwie	32
Orzeczenia nie publikowane	38
OSNC 2003, nr 1	50
Wspomnienie	55
Informacje	60
Statystyka	62

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łomży postanowieniem z dnia 20 maja 2002 r., I Ca 58/02, zagadnienia prawnego:

„Czy nabycie w drodze dziedziczenia i umowy darowizny przez osobę bliską spadkodawcy, któremu sprzedano lokal mieszkalny w warunkach art. 68 ust. 1 pkt 7 ustawy o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. (Dz.U. Nr 115 poz. 741 ze zm.) z udzieleniem bonifikaty, doprowadza do wygaśnięcia obowiązku zwrotu zrewaloryzowanej bonifikaty przez tego spadkobiercę i jednocześnie obdarowanego, czy też w przypadku zbycia przez niego tej nieruchomości na rzecz osoby nie będącej dla niego osobą bliską, przed upływem okresu przewidzianego w ustępie 2 art. 68 u.g.n., rodzi skutek w postaci możliwości żądania przez właściwy organ zwrotu zrewaloryzowanej bonifikaty ?”

podjął uchwałę:

Właściwy organ może żądać zwrotu kwoty równej udzielonej bonifikacie po jej waloryzacji w wypadku zbycia lokalu mieszkalnego przez osobę bliską spadkodawcy przed upływem terminu określonego w art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 115, poz. 741 ze zm.) na rzecz osoby nie będącej bliską zbywcy w rozumieniu tej ustawy.

(uchwała z dnia 6 listopada 2002 r., III CZP 59/02, M. Sychowicz, J. Górski, T. Żyznowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej postanowieniem z dnia 11 lipca 2002 r., V Gz 20/02, zagadnienia prawnego:

„1. Czy w obecnie obowiązującym stanie prawnym spółka cywilna posiada zdolność upadłościową ?

2. Czy wspólnicy spółek cywilnych, którzy są przedsiębiorcami w rozumieniu art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo o działalności gospodarczej (Dz.U. z 1999 r. Nr 101, poz. 1178 ze zm.) posiadają zdolność upadłościową ?

3. Czy w skład masy upadłości przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej wchodzi wyłącznie majątek wspólny tej spółki, czy też upadłość obejmuje cały majątek każdego przedsiębiorcy, będącego współnikiem danej spółki ?”

podjął uchwałę:

Spółka cywilna nie ma zdolności upadłościowej

i odmówił udzielenia odpowiedzi w pozostałym zakresie.

(uchwała z dnia 6 listopada 2002 r., III CZP 67/02, M. Sychowicz, J. Górowski, T. Żyźnowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 1 lipca 2002 r., V Ca 637/02, zagadnienia prawnego:

„Czy przewidziana w art. 92 a ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r o zamówieniach publicznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664) skarga na wyrok Zespołu Arbitrów przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych przysługuje w sytuacji, gdy skarżący nie skarży wyroku co do istoty sprawy a jedynie zaskarża rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w tym wyroku?”

podjął uchwałę:

Dopuszczalna jest skarga na wyrok Zespołu Arbitrów przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych wydany na podstawie art. 92a ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664 ze zm.) w związku z § 18 i 20 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1999 r. w sprawie regulaminu postępowania przy rozpatrywaniu odwołań w sprawach o udzielenie zamówień publicznych (Dz.U. Nr 73, poz. 815 ze zm.) wyłącznie w przedmiocie kosztów postępowania.

(uchwała z dnia 6 listopada 2002 r., III CZP 68/02, M. Sychowicz, J. Górowski, T. Żyźnowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu postanowieniem z dnia 20 czerwca 2002 r., I ACa 595/02, zagadnienia prawnego:

„Czy dochodzenie na drodze sądowej określonego normą art. 33 ust.3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 z późn. zm.) żądania rozwiązania umowy (stosunku) użytkowania wieczystego powinno następować poprzez powództwo o nakazanie pozwanemu użytkownikowi wieczystemu złożenia oświadczenia woli o rozwiązanie umowy czy raczej poprzez powództwo o rozwiązanie umowy orzeczeniem sądu (orzeczeniem konstytucyjnym) ?”
podjął uchwałę:

Uwzględnienie przez sąd żądania określonego w art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.) powoduje rozwiązanie umowy użytkowania wieczystego.

(uchwała z dnia 8 listopada 2002 r., III CZP 69/02, Z. Strus, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 23 maja 2002 r., IV Ca 130/02, zagadnienia prawnego:

„1. Czy unormowanie art. 58 § 1b pkt 3 kodeksu celnego w brzmieniu nadanym mu przez ustawę z dnia 2 marca 2000 r. o zmianie ustawy kodeks celny oraz ustawy k.p.c. (Dz.U. Nr 22, poz. 269) – w sytuacji gdy przepadek towaru nie wynika z umowy międzynarodowej lub odrębnych przepisów prawa wewnętrznego – s tanowi

samodzielną materialnoprawną podstawę dla orzeczenia przez Sąd na wniosek organu celnego przepadku towaru na rzecz Skarbu Państwa,

2. W wypadku odpowiedzi pozytywnej:

Czy w sytuacji, gdy obowiązuje zakaz posiadania, rozpowszechniania lub obrotu towarami w oparciu o umowy międzynarodowe lub odrębne przepisy, przy czym nie przewidują one przepadku czy innej procedury, a ich cofnięcie jest niemożliwe, zaś zniszczenie jest nieuzasadnione (co wyczerpuje przesłanki określone w art. 58 kodeksu celnego), a jednocześnie towar taki jest towarem będącym przedmiotem zakazów i ograniczeń wynikających ze środków polityki handlowej, a zatem organ celny obowiązany jest podjąć niezbędne działania dla uregulowania ich sytuacji, a w razie ich nieskuteczności uprawniony jest zwrócić się do sądu o orzeczenie przepadku towaru (art. 77 kodeksu celnego), dopuszczalne jest uwzględnienie wniosku o orzeczenie przepadku z powołaniem jedynie na niemożność cofnięcia towaru i niezasadność jego zniszczenia, czy też - konieczne jest wykazanie, że został wyczerpany tryb unormowany w art. 77 § 1 ustawy ?”
podjął uchwałę:

Podstawę orzeczenia o przepadku na rzecz Skarbu Państwa towaru objętego zakazem przywozu wynikającym ze środków polityki handlowej stanowi przepis art. 77 § 2 ustawy z dnia 9 stycznia 1997 r. - Kodeks celny (jednol. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 75, poz. 802 ze zm.).

(uchwała z dnia 8 listopada 2002 r., III CZP 44/02, Z. Strus, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 21 sierpnia 2002 r., I ACa 470/02, zagadnienia prawnego:

„Czy roszczenie o zwrot wyłączonej nieruchomości ma charakter prawa majątkowego, którego utrata ma skutek wydania decyzji administracyjnej dotkniętej wadami wymienionymi w przepisach art. 156 k.p.a. może być uznana za szkodę w rozumieniu przepisu art. 160 § 1 k.p.a. ?”

podjął uchwałę:

Szkodą w rozumieniu przepisu art. 160 § 1 k.p.a. może być utrata uprawnienia do żądania zwrotu wywłaszczonej nieruchomości, na skutek decyzji wojewody, o której mowa w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464 ze zm.), jeżeli decyzja ta wywołała nieodwracalne skutki prawne.

(uchwała z dnia 8 listopada 2002 r., III CZP 73/02, Z. Strus, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie postanowieniem z dnia 13 czerwca 2002 r., I ACa 170/02, zagadnienia prawnego:

„1. Czy doręczenie stronie wyroku sądu I instancji wraz z uzasadnieniem w wyniku sfalszowania wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem przez osobę nie będącą stroną procesu powoduje uprawomocnienie się wyroku sądu I instancji ?

2. Czy w przypadku, kiedy na skutek tego wniosku wszczęto postępowanie apelacyjne i doszło do wydania przez sąd II instancji wyroku niekorzystnego dla przeciwnika procesowego strony, która uzyskała uzasadnienie wyroku w wyniku przestępstwa popełnionego przez osobę trzecią zachodzi podstawa wznowienia postępowania w rozumieniu art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c. ?”

postanowił:

odmówić podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 27 listopada 2002 r., III CZP 63/02, T. Wiśniewski, B. Czech, I. Koper)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Włocławku, sygn. I Ca 112/02, postanowieniem z dnia 4 lipca 2002, zagadnienia prawnego:

„Czy sąd ma obowiązek dopuścić z urzędu niezbędny do rozstrzygnięcia sprawy dowód z opinii biegłego ?”
postanowił:

odmówić podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 21 listopada 2002 r., III CZP 74/02, M. Grzelka, A. Górski, B. Myszka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego we wniosku z dnia 15 lutego 2002, Kw. Pr. 4121/1/02/C, zagadnienia prawnego:

„1. Czy zasądzając od strony przegrywającej zwrot kosztów procesu na podstawie spisu kosztów sąd bezwzględnie związany jest określoną w nim wysokością wynagrodzenia adwokata, o ile mieści się ona w granicach stawek określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. Nr 154, poz. 1013), czy też może odpowiadającą mu kwotę zredukować, jeżeli uzgodniona w umowie z klientem opłata rażąco narusza kryteria wskazane w § 4 rozporządzenia ?

2. Czy i w jaki sposób powinna być udokumentowana wysokość określonego w spisie kosztów wynagrodzenia pełnomocnika ?

3. Czy do kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.) strony reprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego zalicza się podatek VAT uregulowany w ustawie z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz.U. Nr 11, poz. 50 z późn. zm.) ?”
postanowił:

pozostawić bez rozpoznania zagadnienie prawne przedstawione w punkcie pierwszym wniosku i odmówić podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.

(postanowienie składu siedmiu sędziów z dnia 27 listopada 2002 r., III CZP 13/02, T. Ereciński, I. Gromska-Szuster, M. Grzelka, J. Gudowski, B. Myszka, Z. Strus, M. Sychowicz)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 83/02

Czy dopuszczalna jest apelacja dotycząca roszczeń z tytułu posiadania rzeczy należącej do spadku, jeśli w postanowieniu o dziale spadku sąd pominął rozstrzygnięcie o wniosku strony w tym przedmiocie ?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi, Ośrodek Zamiejscowy w Sieradzu z dnia 20 września 2002 r., XIV Ca 158/02, J. Smólski, M. Trzepieciński, B. Bojakowska)

Sąd Okręgowy wskazał, że zagadnienie to już wcześniej budziło kontrowersje i znalazło rozstrzygnięcie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 1988 r., III CZP 61/88 (OSNCP 1989, nr 10, poz. 160). Wtedy Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że w takiej sytuacji zainteresowanemu uczestnikowi przysługuje rewizja, a nie wniosek o uzupełnienie postanowienia działowego. Mimo tego jasno zajętego stanowiska, zdaniem Sądu Okręgowego, zagadnienie to nie jest nadal oczywiste w świetle zmian kodeksu postępowania cywilnego oraz krytycznych głosów w piśmiennictwie i judykaturze. W szczególności Sąd Okręgowy zauważył, że o roszczeniach z tytułu posiadania rzeczy spadkowej i pobierania z niej pożytków sąd działowy orzeka tylko na wniosek, stąd rozstrzygnięcie o tych roszczeniach następuje tylko przy okazji postępowania działowego i dlatego brak rozstrzygnięcia w tym przedmiocie należy traktować jako nieorzeczenie o całości żądania, co wystarcza do zastosowania art. 351 § 1 k.p.c. To stanowisko wydaje się być bardziej aktualne w kontekście zmian kodeksu postępowania cywilnego, które idą w kierunku możliwie jak najmniejszego orzekania z urzędu. Na nowym rozumieniu orzekania z urzędu oparte jest postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998 r., III CKN 124/99 (OSNC 1999 r., nr 10, poz. 182), w którym orzekł, że orzeczenie o alimentach na małoletnie dzieci zawarte w wyroku rozwodowym uzyskuje byt samodzielny i może być

zaskarżone kasacją tylko na zasadach ogólnych. W ten sposób Sąd Najwyższy odszedł od dotychczasowej praktyki, że orzeczenie rozwodowe stanowi *iunctum* i zaskarżenie tylko alimentów na dzieci powoduje zaskarżenie całego wyroku rozwodowego. W ocenie Sądu Okręgowego, obecne wzmocnienie zasady kontrydiktoryjności nasuwa przedstawioną w pytaniu wątpliwość.

M.D.

*

III CZP 84/02

Czy przysługuje zażalenie na postanowienie odrzucające wniosek o przywrócenie terminu do uiszczenia opłaty od apelacji ?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 października 2002 r., I ACz 1255/02, M. Ostachowska, W. Kościółek, A. Struzik)

W motywach Sąd Apelacyjny odwołał się do poglądu Sądu Najwyższego zawartego w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00 (OSNC 2001, nr 1, poz. 1), stanowiącego, że od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji oddalające wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji kasacja nie przysługuje. Wskazał, że pogląd zawarty w uzasadnieniu, iż zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji oddalające wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji jest niedopuszczalne, albowiem nie jest to postanowienie kończące postępowanie w sprawie, będzie dotyczyć postanowień odrzucających wnioski o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji. Na podstawie art. 169 § 3 k.p.c. strona domagająca się przywrócenia terminu do wniesienia apelacji powinna wnieść jednocześnie apelację, a zatem w wyniku odmowy przywrócenia terminu sąd wyda postanowienie odrzucające apelację. W konsekwencji zasadność oddalenia wniosku będzie podlegać kontroli instancyjnej, przy rozpoznawaniu zażalenia na postanowienie odrzucające apelację.

Jeżeli przyjmie się, że odrzucenie apelacji prowadzi zawsze do takiego skutku i że apelacja odrzucona nie może się odrodzić, to problemem będzie uznanie dopuszczalności wniosku o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków apelacji. Skoro zaś odrzucenie apelacji niweczy wszystkie jej skutki procesowe, to niemożliwe

byłoby jej uzupełnienie w tym opłaceniu nawet po przywróceniu terminu do dokonania takiej czynności. Byłoby to jednak sprzeczne z brzmieniem art. 168 k.p.c., który zezwala na przywrócenie terminu do dokonania każdej czynności procesowej, chyba że uchybienie nie pociąga ujemnych skutków dla strony.

Sąd Apelacyjny zauważył, że w wypadku kiedy przyjmie się dopuszczalność przywrócenia terminu do uzupełnienia braków apelacji lub do jej opłacenia, to należy uznać, że wynikający z art. 169 § 3 k.p.c. obowiązek musi dotyczyć wyłącznie uzupełnienia braków lub uiszczenia opłaty. Przyjęcie dopuszczalności przywrócenia terminu do uzupełnienia braków lub opłacenia wcześniej odrzuconej, przy nałożeniu na stronę obowiązku jednoczesnego złożenia uzupełnionej apelacji prowadziłoby do absurdu. Dopuszczalność takiego wniosku ma sens tylko wówczas, jeżeli założy się, że jego uwzględnienie powoduje odrodzenie skutków wcześniej odrzuconej apelacji. Strona w omawianym wypadku nie miałaby obowiązku ponownego złożenia apelacji i oddalenie lub odrzucenie wniosku nie wiązałoby się z jednoczesnym odrzuceniem apelacji. Zatem postanowienie oddalające lub odrzucające wniosek o przywrócenie terminu byłoby postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, a w rezultacie zaskarżalnym.

M.D.

*

III CZP 85/02

Czy jest dopuszczalna ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika (art. 527 k.c.), jeżeli wierzytelność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynika z niezapłacenia przez dłużnika składek na ubezpieczenie społeczne ?

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2002 r., III CZP 57/02, J. Gudowski, J. Frąckowiak, I. Gromska-Szuster)

Sąd Najwyższy wskazał, że za utrwalony i w zasadzie niekwestionowany można uznać pogląd, iż pomiędzy Zakładem Ubezpieczeń Społecznych a płatnikiem składek istnieje stosunek o charakterze administracyjnoprawnym, ze względu zaś na odpowiednie stosowanie do należności z tytułu składki przepisów ordynacji podatkowej, mają one charakter zbliżony do zobowiązań podatkowych. Jak zauważył

Sąd Najwyższy, przewidziana w pewnych wypadkach właściwość sądów powszechnych jest tylko wyjątkiem potwierdzającym regułę wyrażoną w art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, iż w sprawach tych stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Zatem chodzi tu o sprawy cywilne w znaczeniu formalnym.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zarysowały się dwa przeciwstawne poglądy na temat tego, czy dopuszczalna jest droga sądowa dla powództwa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który jako wierzyciel z tytułu zapłaty składki na ubezpieczenia społeczne, dochodzi na podstawie art. 527 k.p.c. uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez dłużnika tego Zakładu z osobą trzecią. Pierwszy z tych poglądów sprowadza się do twierdzenia, iż brak podstaw do uznania aby droga sądowa była dopuszczalna dla tego rodzaju spraw. Pogląd ten opiera się na założeniu, że o sprawie cywilnej możemy mówić wtedy, gdy dotyczy ona ochrony praw podmiotowych wynikających ze stosunków unormowanych przez prawo cywilne. Drugi natomiast pogląd opiera się na założeniu, że publicznoprawny charakter wierzytelności Zakładu Ubezpieczeń z tytułu składki na ubezpieczenia społeczne nie stanowi przeszkody dla uznania dopuszczalności drogi sądowej w razie, gdy wierzyciel z takiej wierzytelności wytacza przeciwko kontrahentowi swego dłużnika powództwo oparte na art. 527 i nast. k.c. Zwolennicy tego poglądu podkreślają, że przy powództwie opartym na skardze pauliańskiej zdarzeniem prawnym, stanowiącym podstawę zgłoszonego roszczenia, jest czynność prawna podjęta przez pozwanego z dłużnikiem, czyli klasyczne zdarzenie cywilnoprawne. Zdaniem Sądu Najwyższego, istniejące rozbieżności sprowadzają się w istocie do jednej zasadniczej kwestii: czy jeżeli Zakład Ubezpieczeń Społecznych, powołując się na instytucję cywilnoprawną, twierdzi, że jest również adresatem norm cywilnoprawnych, to sąd oceniając powództwo, pod kątem czy ma do czynienia ze sprawą cywilną, jest całkowicie związany ze stanowiskiem zawartym w pozwie, czy też może ocenić te twierdzenia?. W ocenie Sądu Najwyższego, tego rodzaju szerokie rozumienie sprawy cywilnej może prowadzić do przekreślenia różnicy pomiędzy postępowaniem cywilnoprawnym i administracyjnoprawnym i uzależnić rozstrzygnięcie tej kwestii od twierdzeń powoda, bez przyznania jakiegokolwiek roli organowi orzekającemu w sprawie.

*

III CZP 86/02

Czy hipoteza art. 4 § 1 pkt 6 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1943 r. Prawo o postępowaniu układowym (Dz.U. Nr 93, poz. 836 ze zm.) obejmuje również wierzytelności zabezpieczone hipotekami, uzyskanymi do ostatniego miesiąca przed otwarciem postępowania układowego, ustanowionymi na nieruchomościach osób trzecich ?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 21 października 2002 r., VI Gz 88/02, Z. Krepski, R. Owczarzak, J. Naworski)

W ocenie Sądu Okręgowego, odpowiedź na przedstawione pytanie powinna być negatywna. Hipoteza wymienionego w pytaniu art. 4 § 1 pkt 6 Prawa układowego obejmuje jedynie wierzytelności zabezpieczone hipotekami ustanowionymi na nieruchomościach dłużnika, mimo że przepisy prawa o postępowaniu układowym, stanowiąc w art. 4 § 1 zamknięty katalog wyłączeń z układu wierzytelności tam wskazanych, nie rozróżniają wierzytelności zabezpieczonych hipotekami w zależności od tego, czy są one ustanowione na nieruchomościach dłużnika układowego, czy na nieruchomościach osoby trzeciej. Przepisy Prawa układowego nie dają bowiem podstaw do przyjęcia, że wierzytelności zabezpieczone przez osoby trzecie nie są objęte postępowaniem układowym. Ponadto art. 68 Prawa układowego przewiduje nieograniczoną, mimo zawartego układu, odpowiedzialność poręczyciela. Choć przepis ten odnosi się do odpowiedzialności osobistej osób trzecich, to – zdaniem Sądu Okręgowego – nie ma powodów, aby twierdzić, że różne są zasady tej odpowiedzialności z tytułu udzielonego zabezpieczenia osobistego i rzeczowego na majątku tych osób.

Sąd Okręgowy wskazał również, że literaturze przedmiotu zajmowane jest zgodne stanowisko o wyłączeniu z postępowania układowego wierzytelności zabezpieczonych rzeczowo wyłącznie na majątku dłużnika.

M.D.

*

III CZP 87/02

Czy osobie fizycznej, która do dnia 5 grudnia 1990 r. uzyskała pozwolenie na budowę i wybudowała budynek na nieruchomości Skarbu Państwa, przysługuje roszczenie o oddanie tej nieruchomości w użytkowanie wieczyste na podstawie art. 208 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 46, poz. 543 ze zm.) ?

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2002 r., I CKN 665/00, S. Dąbrowski, T. Domińczyk, Z. Strus)

W motywach Sąd Najwyższy wskazał, że w orzecznictwie dotyczącym decyzji lokalizacyjnych, jako przesłanki omawianego roszczenia, podkreśla się, iż okres ważności stanowi ich integralny i niezbędny element, brakuje natomiast wypowiedzi odnośnie do ważności decyzji – pozwolenia na budowę, które zgodnie z art. 208 ust. 1 u.g.n. wchodzi w zakres jego hipotezy. Jak zauważył Sąd Najwyższy, pojęcie to można rozpatrywać w znaczeniu nadanym w przepisach o postępowaniu administracyjnym, w zakresie ważności aktów administracyjnych, ze względu na ich wadliwość (art. 156 k.p.a.) albo w znaczeniu szerszym, obejmującym także wygaśnięcie (art. 162 k.p.a.), przy czym prawo administracyjne nie łączy ważności decyzji w sposób ścisły z przyczynami wymienionymi w art. 156 k.p.a. W języku prawniczym dla określenia sytuacji wyczerpania prawa wynikającego z decyzji używa się pojęcia „skonsumowanie”. I tak, w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2000 r., V CKN 1214/00, OSNC 2001, nr 5, poz. 78, uznano, że ustawodawca nie przywiązuje znaczenia prawnego do faktu, czy na podstawie decyzji grunt został zabudowany, ponieważ ta okoliczność ma znaczenie przy stosowaniu art. 208 ust. 2 u.g.n.

Jednakże, zdaniem Sądu Najwyższego, analiza przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami, dotyczących porządkowania stanu prawnego osób fizycznych władających gruntami państwowymi i komunalnymi, wskazuje wyraźnie na doniosłość kryterium dokonania lub niedokonania zabudowy. Przemawia za tym treść art. 207 ust. 1 i art. 211 ust. 1 u.g.n., które wyraźnie ułatwiają nabycie gruntów legalnie zabudowanych przez osoby fizyczne, przy czym uzasadnieniem dla wyodrębnienia prawnego garaży jest – jak się wydaje – masowość i konfliktogenność zjawiska. Z

kolei, stany objęte hipotezą art. 208 ust. 1 można określić jako przygotowanie do budowy. Ustawa z dnia 10 czerwca 1994 r. wprowadzająca art. 88a u.g.g.w.n. nawet w swoim tytule wskazywała na intencje ułatwienia nabycia prawa do gruntu pod budownictwo. Milczenie ustawodawcy z 1997 r. odnośnie do realizacji decyzji lokalizacyjnych lub pozwoleń na budowę może być tłumaczone jako logiczne następstwo odmiennej hipotezy przepisu. Skoro w art. 207 ust. 1 u.g.n. określono skutek prawny zabudowania gruntu państwowego, a w art. 208 ust. 1 określono skutek uzyskania przed 5 grudnia 1990 decyzji poprzedzającej budowę, to powstaje wątpliwość co do stosunku obydwu przepisów.

W ocenie Sądu Najwyższego, założenie racjonalnego ustawodawcy może prowadzić do wniosku, że sytuację posiadacza, który dokonał zabudowy reguluje zasadniczo art. 207 ust. 1 u.g.n. Jeżeli zaś art. 207 ust. 1 wymaga uzyskania pozwolenia na budowę oraz jego realizacji przez posiadacza nieruchomości, to wykładnia, w myśl której dla roszczenia z art. 208 ust. 1 u.g.n. doniosłość ma tylko uzyskanie pozwolenia prowadzi do wniosku o zbędności art. 207 ust. 1 u.g.n., a trafność poglądu wyrażonego w sprawie V CKN 1214/00 wymagałaby wykazania, że istnienie art. 207 ust. 1 i art. 208 ust. 1 u.g.n. jest błędem legislacyjnym.

M.D.

*

III CZP 88/02

Czy postępowanie układowe obejmuje wierzytelności zabezpieczone przez przewłaszczenie rzeczy na podstawie umowy powierniczej przewłaszczenia na zabezpieczenie ?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 28 października 2002 r., VI Gz 144/02, J. Naworski, Z. Krepski, R. Owczarzak)

Sąd Okręgowy podkreślił, że Prawo układowe przyjmuje zasadę, iż postępowaniem układowym objęte są wszystkie wierzytelności, a lista wyjątków określonych w art. 4 tego prawa ma charakter zamknięty. Wskazując na zasadę stanowiącą, że wyjątków nie wyklada się rozszerzająco, Sąd Okręgowy zgodził się ze stanowiskiem, iż w tym wypadku nie wchodzi w rachubę wykładnia rozszerzająca art.

4 § 1 pkt 5 Prawa układowego, dotyczącego wyłączenia spod układu należności zabezpieczonych zastawem. W piśmiennictwie nie ma jednak jednolitego poglądu co do wierzytelności zabezpieczonych przewłaszczonejmi rzeczami i brakuje także szerszych wypowiedzi orzecznictwa. Wprawdzie wyliczenie wierzytelności w art. 4 Prawa układowego jest niewątpliwie wyczerpujące, to jednak – zdaniem Sądu Okręgowego – za wyłączeniem spod układu wierzytelności zabezpieczonej przez przewłaszczenie rzeczy przemawiają liczne argumenty jurydyczne szczegółowo przytoczone w cytowanych w uzasadnieniu postanowienia publikacjach.

M.D.

*

III CZP 89/02

Czy w przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej do tej samej rzeczy lub prawa majątkowego, sądem rejonowym, w którego okręgu wszczęto egzekucję, właściwym do rozstrzygnięcia, który organ egzekucyjny-sądowy czy administracyjny - ma dalej prowadzić łącznie egzekucje w trybie właściwym dla danego organu, w rozumieniu art. 773 k.p.c., jest sąd rejonowy, w którego okręgu działa komornik, który pierwszy wszczął egzekucję przeciwko dłużnikowi ?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 6 września 2002 r., V Cz 1473/02, A. Zając, J. Zaporowska, M. Łodko)

Sąd Okręgowy wskazał, iż przedstawione zagadnienie powstało w związku z brzmieniem art. 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, który daje wierzycielowi prawo wyboru komornika w granicach właściwości sądu apelacyjnego, bez względu na właściwość miejscową komornika, określoną w przepisach kodeksu postępowania cywilnego, dotyczących określonych sposobów egzekucji.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej do tej samej rzeczy lub prawa majątkowego, sądem rejonowym, w którego okręgu wszczęto egzekucję, wskazanym w art. 773 k.p.c., jest sąd, w którego okręgu znajdują się rzeczy lub prawa majątkowe, co do których nastąpił zbieg egzekucji

wszczętej przez komornika i organ administracyjny. Nie jest nim sąd rejonowy, przy którym działa komornik, gdyż nie wynika to jednoznacznie z brzmienia tego przepisu, który wskazuje na „sąd rejonowy, w którego okręgu wszczęto egzekucję”, chyba że egzekucję wszczęto właśnie na obszarze podlegającym jurysdykcji tego sądu, przy którym działa komornik. Ponadto taka interpretacja byłaby dopuszczalna, gdyby w treści art. 773 k.p.c. ustawodawca wskazał jedynie na sąd rejonowy, którym w takiej sytuacji jest sąd rejonowy, przy którym działa komornik.

Wszczęcie egzekucji następuje przez podjęcie pierwszej czynności egzekucyjnej i miejsce jej wszczęcia uzależnione jest od sposobu prowadzonej egzekucji. W przypadku zajęcia rachunku bankowego dłużnika jest nim siedziba oddziału lub jednostki banku, prowadzącego rachunek. Zatem o miejscu wszczęcia egzekucji decyduje siedziba jednostki lub oddziału banku, w którym dokonano zajęcia, a nie okręg urzędowy komornika, do którego wpłynął wniosek egzekucyjny.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że stosownie do treści art. 759 w związku z art. 773 k.p.c. decyzje w przedmiocie zbiegu egzekucji podejmuje sąd, w którego okręgu wszczęto egzekucję, a zatem automatyczne przyjęcie, że jest to sąd rejonowy, przy którym działa komornik, nie znajduje uzasadnienia w brzmieniu tego przepisu. Z tych samych względów nie będzie właściwy również sąd rejonowy, przy którym działa komornik, który pierwszy wszczął egzekucję. Z kolei art. 773 k.p.c. wyraźnie odwołuje się do zbiegu egzekucji prowadzonej do tej samej rzeczy lub prawa majątkowego. Miejsce położenia tych składników majątkowych dla uczestników postępowania nie budzi zaś wątpliwości, a organom egzekucyjnym ułatwia złożenie wniosku do właściwego sądu, celem rozstrzygnięcia w przedmiocie zbiegu egzekucji.

M.D.

*

III CZP 90/02

1. Czy przepis art. 781 § 2 k.p.c. reguluje w sposób wyłączny właściwość sądu w sprawie o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu innemu niż określonemu w paragrafie poprzedzającym, wykluczając odpowiednie zastosowanie przepisu art. 46 § 1 k.p.c.;

w przypadku udzielenia odpowiedzi wskazującej na dopuszczalność zmiany właściwości sądu w postępowaniu klauzulowym w wyniku zawarcia umowy prorogacyjnej;

2. czy ogólne sformułowanie takiej umowy, regulującej właściwość miejscową sądu w razie powstania sporów na tle wykonania umowy kredytowej, zezwalają na dokonanie wykładni rozszerzającej woli stron w kierunku objęcia właściwością umowną również spraw o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności ?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 21 listopada 2002 r., IV Cz 771/02, M. Polk, M. Bielska-Wojtaszek, R. Dzyr)

Wątpliwość Sądu Okręgowego powstała w związku z zagadnieniem możliwości stosowania umów prorogacyjnych do określenia właściwości sądu w postępowaniu klauzulowym, do którego – co podkreślił Sąd Okręgowy – nie należy rozpoznanie sporu o ważność stosunku prawnego łączącego wierzyciela i dłużnika oraz o istnienie wierzytelności.

Za ugruntowany można było uważać do niedawna pogląd, że regulacja zawarta w art. 781 k.p.c., określająca właściwość sądu klauzulowego, jest kompletna i wyczerpująca. W uzasadnieniu uchwały z dnia 9 listopada 1994 r., III CZP 143/94 (OSNC 1995, nr 3, poz. 46) Sąd Najwyższym charakteryzując ten przepis, wyjaśnił, że jest to uregulowanie wyczerpujące, które wyłącza – w przytoczonym zakresie – stosowanie innych przepisów o właściwości przemiennej lub wyłącznej z części pierwszej kodeksu postępowania cywilnego. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym autonomiczny charakter postępowania klauzulowego w stosunku do postępowania rozpoznawczego i egzekucyjnego.

Odmienne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 grudnia 2000 r., III CZP 41/00 (OSNC 2001, nr 4, poz. 57), stwierdzając, że w sprawie o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu dopuszczalne jest ustalenie właściwości sądu na podstawie stosowanego odpowiednio art. 46 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy zaznaczył, że nie podziela stanowiska zajmowanego we wcześniejszych uchwałach, w tym także w cytowanej wyżej. Nie zgodził się z poglądem, że była to regulacja autonomiczna i wyczerpująca, skoro sama odsyła do

właściwości ogólnej zdefiniowanej w art. 27 k.p.c. Podkreślił także możliwość odpowiedniego stosowania art. 43 k.p.c.

W ocenie Sądu Okręgowego, istnieją jednak wątpliwości co do tego nowego stanowiska i wywołują one rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych. Mianowicie, ustawodawca dla potrzeb postępowania klauzulowego uchwalił przepisy samodzielnie regulujące kwestie właściwości. Istnieje wprawdzie możliwość sięgania poprzez art. 13 § 2 k.p.c. do unormowań ogólnych, jeżeli jakaś sytuacja nie jest uregulowana, tak jak ma to miejsce w przypadku wielości dłużników. Nie jest to więc argument za możliwością korzystania z art. 46 § 1 k.p.c. Po drugie, art. 46 § 1 k.p.c. umożliwia zawarcie umowy prorogacyjnej, aby rozstrzygnąć spór, a w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu sąd nie rozstrzyga żadnego sporu. Wreszcie, jak zauważył Sąd Okręgowy, nawet gdy uzna się możliwość zawarcia takiej umowy prorogacyjnej, powstaje pytanie o stosunek art. 46 § 2 k.p.c. do art. 781 § 2 k.p.c. Pierwszy z nich nie zezwala na zmianę właściwości wyłącznej, a jednolity do niedawna pogląd doktryny i judykatury nadawał właściwości z art. 781 k.p.c. charakter właściwości wyłącznej.

W razie odejścia od tego zapatrywania, celowym byłoby rozstrzygnięcie problemu niezbędnej treści umownego określenia właściwości. Podkreślenia wymaga także fakt, iż w przypadku bankowych tytułów egzekucyjnych, skorzystanie z klauzuli następuje w sytuacji, gdy do sporu jeszcze nie doszło i nie wiadomo, czy dłużnik w ogóle wda się w spór.

M.D.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Odwołanie członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, nie ujawnione w rejestrze handlowym, nie zwalnia go od odpowiedzialności wynikającej z art. 298 § 1 k.h. Osoba taka może jednak wyłączyć swoją odpowiedzialność, wykazując okoliczności wymienione w art. 298 § 2 k.h.

(wyrok z dnia 4 kwietnia 2000 r., V CKN 10/00, K. Kołakowski, E. Skowrońska-Bocian, S. Dąbrowski, OSNC 2000, nr 12, poz. 219; OSP 2001, nr 7-8, poz. 112; BSN 2000, nr 10, s. 5; MoP 2000, nr 12, s. 780; R.Pr. 2001, nr 1, s. 116)

Glosa

Magdaleny Rygoł-Kościerz, Rejent 2002, nr 9, s. 110

Glosowane orzeczenie wydane zostało na gruncie nie obowiązującego od dnia 1 stycznia 2001 r. przepisu art. 298 k.h. i dotyczy kwestii zakresu podmiotowego odpowiedzialności wynikającej obecnie z art. 299 k.s.h. Autorka oparła swoje rozważania na aktualnym stanie prawnym - kodeksie spółek handlowych oraz ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Ustosunkowując się do przedstawionego stanowiska Sądu Najwyższego, glosatorka za konieczne uznała analizę trzech zagadnień.

Po pierwsze, omówiła przesłanki ważności powołania i odwołania członka zarządu na tle ujawnienia tych faktów w rejestrze. Członkostwo w zarządzie trwa zatem od chwili powołania danej osoby w skład zarządu do chwili wygaśnięcia mandatu. Późniejsze dokonanie wpisu (bądź wykreślenia) w rejestrze przedsiębiorców ma charakter wyłącznie deklaracyjny. Zdaniem autorki, nie można twierdzić, że w przypadku zaniedbania wpisu do rejestru odpowiedzialność członka zarządu na mocy art. 299 k.s.h. nie powstaje. Przyjąć także należy, że członkowie zarządu, którzy wykonują swoje obowiązki na podstawie ważnego w świetle prawa ustanowienia, chociaż nie wpisani do rejestru, również ponoszą odpowiedzialność na mocy art. 299

k.s.h. W związku z powyższym, bez znaczenia dla możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności z art. 299 k.s.h. ma zasada ochrony dobrej wiary osób trzecich, działających w zaufaniu do istniejących wpisów w rejestrze przedsiębiorców.

Po drugie, autorka zajęła się kwestią zasady jawności rejestru i ochrony dobrej wiary osób trzecich, działających w zaufaniu do wpisów w rejestrze. Za nietrafną uznała tezę glosowanego wyroku w części głoszącej, że odwołany, a nie wykreślony członek zarządu nie może zwolnić się na takich samych zasadach względem wierzycieli, jak odwołany i wykreślony członek zarządu. Jej zdaniem, zasady zwolnienia tych dwóch kategorii członków zarządu są bowiem identyczne, aczkolwiek inne niż przyjęto w komentowanym wyroku.

Glosatorka podkreśliła, że spełnienie przesłanek zwalniających z odpowiedzialności zależy od woli i możliwości podmiotu korzystającego z dobrodziejstwa uwolnienia się od odpowiedzialności. Tymczasem z chwilą wygaśnięcia mandatu były członek zarządu traci możliwość działania w imieniu spółki, a zatem również składania wniosku o dokonanie stosownych wpisów w rejestrze (w tym przypadku wniosku o wykreślenie byłego członka zarządu). Do złożenia takiego wniosku uprawniony jest jedynie nowo powołany zarząd. Działania innych osób nie mogą więc ujemnie wpływać na odpowiedzialność byłego członka zarządu, powodując jej zaostrzenie.

Ostatnim zagadnieniem poruszonym w glosie stał się problem ram czasowych odpowiedzialności przewidzianej w art. 299 k.s.h. Wbrew pogładowi wyrażonemu w orzeczeniu, przesłanką zwalniającą takie osoby z odpowiedzialności nie jest wykazanie samego faktu odwołania i późniejszego wykreślenia z rejestru przedsiębiorców. Przesłanki takiej nie przewiduje art. 299 § 2 k.s.h., zawierający zamknięty katalog okoliczności uwalniających członków zarządu z odpowiedzialności.

Autorka przedstawiła, występujące w doktrynie i orzecznictwie, dwa przeciwstawne poglądy na ten temat. Według szerszego ujęcia, odpowiedzialni są ci wszyscy członkowie zarządu, którzy sprawowali stanowisko w czasie od daty wymagalności danego zobowiązania do czasu wystąpienia wierzyciela z powództwem. Do odpowiedzialności pociągnąć można nie tylko tych członków zarządu sprawujących funkcję w dacie wytoczenia powództwa, ale również byłych członków zarządu, za kadencji których wymagalne stało się zobowiązanie, któremu spółka nie mogła podołać. Przy tak ujętym zakresie podmiotowym członek zarządu

będzie mógł uwolnić się od odpowiedzialności z art. 299 k.s.h., wykazując jedną z przesłanek z § 2 tego przepisu.

Według wąskiego ujęcia, odpowiedzialność na mocy art. 299 k.s.h. ponoszą jedynie ci członkowie zarządu, którzy są nimi w chwili wytoczenia przeciwko tym osobom powództwa przez wierzyciela spółki. Bez znaczenia pozostaje fakt, kiedy zobowiązanie powstało, czy też kiedy stało się wymagalne, jak również to, że aktualny członek zarządu nie spowodował stanu bezskuteczności egzekucji.

Glosatorka, odmiennie niż w glosowanym orzeczeniu, za trafny uznała pogląd o szerszym kręgu osób odpowiedzialnych z art. 299 k.s.h.

Na koniec wskazała, że Sąd Najwyższy, błędnie – jej zdaniem – formułując tezę glosowanego wyroku oraz błędnie uzasadniając go, w konkluzji prawidłowo przyjął, iż były członek zarządu zwolni się z odpowiedzialności na gruncie art. 298 k.h. przez wykazanie jednej z przesłanek zwalniających go z tej odpowiedzialności, wymienionych w § 2 tego przepisu.

Należy przypomnieć, że wcześniej do omawianego orzeczenia głosem krytyczną napisał P. Granecki (OSP 2001, nr 7-8, poz. 112).

E.S.

*

Odstąpienie od umowy o dzieło na podstawie art. 644 k.c. wywiera skutek od chwili dokonania. Jednoczesna zapłata wynagrodzenia nie jest przesłanką skuteczności odstąpienia.

(wyrok z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 365/00, M. Kocon, K. Kołakowski, K. Zawada, OSNC 2001, nr 10, poz. 154, MoP 2001, nr 14, s. 742; BSN 2001, nr 6, s. 10; Wok. 2001, nr 7-8, s. 17)

Glosa

Katarzyny Babiarz i Rafała Rogali, Rejent 2002, nr 9, s. 121

Glosowane orzeczenie dotyczy problematyki skuteczności odstąpienia od umowy o dzieło. Autorzy w pełni zgodzili się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego.

Przedstawili rys historyczny funkcjonowania w obrocie przedmiotowej regulacji prawnej oraz występujące na ten temat w literaturze i orzecznictwie kontrowersje. Glosatorzy podkreślili, że dla skuteczności odstąpienia od umowy o dzieło nie jest konieczna jednoczesna zapłata, wystarczy złożenie oświadczenia woli, które – jeżeli odpowiada wymogom przepisany prawem – wywrze zamierzony przez składającego skutek prawny. Zdaniem autorów, należy stanowczo stwierdzić, że art. 644 k.c. przewiduje niweczący skutek odstąpienia od umowy o dzieło jedynie na przyszłość, w odniesieniu do przeszłości umowa jest zatem skuteczna. Przyjęcie, że umowa zostaje rozwiązana ze skutkiem *ex tunc*, służyłoby jedynie ochronie interesów zamawiającego.

W ocenie glosatorów, pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy zasługuje na aprobatę również dlatego, że jest zgodny z zasadami współżycia społecznego. Umożliwia bowiem stronom umowy o dzieło dokonanie wzajemnych rozliczeń z tytułu wynagrodzenia, a w razie kwestii spornych – dochodzenie wzajemnych roszczeń na drodze sądowej. Przeciwnie stanowisko uniemożliwiłoby sądową ochronę zarówno zamawiającego, jak i przyjmującego zamówienie.

W konkluzji stwierdzili, że akceptowany pogląd ujednotoczy kwestię wykładni art. 644 k.c. i znacznie uprości jego funkcjonowanie w obrocie.

Przypomnijmy, że glosowany wyrok był przedmiotem omówienia w „Izbie Cywilnej” nr 3, s. 43.

E.S.

*

Kontrahent umowy zawartej z jednym z małżonków, który celowo nie żąda jej potwierdzenia przez drugiego małżonka (art. 37 § 2 k.r.o.) i wyrządza tym szkodę osobie trzeciej, ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 415 k.c.

(wyrok z dnia 13 czerwca 2001 r., II CKN 507/00, H. Ciepła, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, OSP 2002, nr 1, poz. 3; Wok. 2001, nr 10, s. 8)

Glosa

Małgorzaty Pyziak-Szafnickiej, OSP 2002, nr 11, poz. 140

Autorka podkreśliła znaczenie zajętego stanowiska przez Sąd Najwyższy dla wierzyciela, zaspokojenie interesu wierzyciela może bowiem nastąpić bez względu na to, czy został wyznaczony dodatkowy termin do potwierdzenia umowy, czy została orzeczona bezskuteczność czynności prawnej, a także niezależnie od dalszych losów prawnych korzyści majątkowej. Zdaniem autorki, Sąd Najwyższy oparł się jednak raczej na argumentach słusznościowych niż na obowiązujących przepisach.

Według niej, wątpliwości budzi zwłaszcza przyjęta podstawa odpowiedzialności. Sąd Najwyższy uznał, że przesłanką odpowiedzialności z art. 415 k.c. jest zaniechanie w podjęciu działań przewidzianych w art. 37 § 2 k.r.o. Nie można zgodzić się z tym stanowiskiem, gdyż z bezprawnością zaniechania mamy do czynienia tylko wówczas, gdy bezczynność jest sprzeczna z przewidzianym w ustawie lub wynikającym z umowy obowiązkiem działania. Artykuł 37 § 2 k.r.o. mówi natomiast jedynie o uprawnieniu, które jest przyznane drugiej stronie w celu wyjaśnienia jej sytuacji prawnej.

Wątpliwości budzi także istnienie adekwatnego związku przyczynowego między zachowaniem osoby, polegającym na nie wyznaczeniu terminu do potwierdzenia umowy a wynikłą szkodą. Zdaniem glosatorki, wyznaczenie terminu do potwierdzenia umowy nie zmienia sytuacji wierzyciela, gdyby bowiem dłużnik (pozwany) potwierdził dokonaną czynność prawną, wierzyciel uzyskałby możliwość wystąpienia ze skargą pauliańską, w razie zaś odmowy potwierdzenia umowy, mógłby oprzeć swe roszczenie na bezpodstawnym wzbogaceniu. Zaspokojenie wierzyciela zależy więc od postawy samego dłużnika oraz od stosownego orzeczenia sądu. W związku z tym trudno jest mówić, że szkoda wierzyciela jest następstwem pasywnej postawy osoby mającej potwierdzić czynność prawną.

Zdaniem autorki, zarówno małżonek, który – dokonując rozporządzenia – zapewnił kontrahenta niezgodnie z prawdą, że prawo będące przedmiotem czynności należy do jego majątku odrębnego, jak i współmałżonek, który świadomie potwierdza sprzeczny z prawem stan prawny, dopuszczają się czynu niedozwolonego. Kontrahentowi umowy służy prawo do uchylenia się od skutków prawnych swego oświadczenia woli z powołaniem się na podstęp drugiej strony (art. 86 k.c.), ale nie zawsze jest to w jego interesie. Autorka widzi możliwość utrzymania w mocy dokonanej czynności w uznaniu, że współmałżonek osoby dokonującej rozporządzenia przedmiotem majątkowym, potwierdzając, wbrew znanemu mu

stanowi prawnemu, przynależność przedmiotu umowy do majątku odrębnego małżonka dokonującego czynności prawnej, wyraża *de facto* zgodę na dokonanie tej czynności. W jej ocenie, małżonek w takiej sytuacji daje bowiem wyraz całkowitego braku zainteresowania przedmiotem wchodzącym w skład majątku wspólnego, rezygnuje z wpływu na jego los prawny i tym samym akceptuje fakt dysponowania przedmiotem przez współmałżonka.

Do omawianego wyroku opracował głosę także M. Nazar (OSP 2002, nr 1, poz. 3; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2002, nr 2, s. 28).

Ł.P.

*

Umowa w sprawie zamówienia publicznego zawarta z pominięciem obowiązkowej procedury przetargowej jest nieważna bez względu na to, czy przepisy regulujące ten typ umowy przewidują skutek nieważności.

(*wyrok z dnia 13 września 2001 r., IV CKN 381/00, H. Pietrzkowski, F. Barczewska, K. Bilewicz, OSNC 2002, nr 6, poz. 75; BSN 2001, nr 12, s. 8; IC 2002, nr 5, s. 55*)

Glosa

Arkadiusza Szyszkowskiego, Monitor Prawniczy 2002, nr 21, s. 1004

Autor zaaprobował rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego, którego wyrazem jest teza głosowanego orzeczenia, krytycznie odniósł się jednak do zaprezentowanego w uzasadnieniu poglądu, że umowę o zamówienie publiczne (mimo występujących zastrzeżeń, na które zwraca się uwagę w piśmiennictwie prawniczym) uznać należy za pozakodeksowy typ umowy nazwanej. Zwrócił uwagę, że zgodnie z powszechnie przyjętą typologią, umową nazwaną można określić taki rodzaj umowy, której cechy przedmiotowo istotne (*essentialia negotii*) są szczegółowo uregulowane przepisami obowiązującego prawa, nawet jeśli mają charakter dyspozycyjny. Ponadto, jako kolejne kryterium kwalifikacji wskazał wyodrębnienie zespołu przepisów stosowanych bezpośrednio do danej umowy nazwanej. Tymczasem regulacja dotycząca umowy o zamówienie publiczne jest rozproszona nie tylko w ustawie z dnia 10 czerwca 1994 r. o

zamówieniach publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664), ale również w innych aktach prawnych.

Według art. 72 ust. 1 cyt. ustawy, do umów w sprawach zamówień publicznych stosuje się przepisy kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego. Skoro zatem do przedmiotowej umowy należy stosować przepisy regulujące odpowiednie umowy nazwane, a subsydiarnie tylko szcztątkową regulację ustawy, to – zdaniem glosatora – oznacza to brak woli ustawodawcy wyodrębnienia samodzielnego typu umowy. Do takiego wniosku prowadzi również analiza zawartych w ustawie definicji trzech podstawowych zamówień: roboty budowlane, dostawa i usługi, które skonstruowane są w ten sposób, że zawierają odesłanie do umów nazwanych regulowanych w kodeksie cywilnym, takich jak najem, dzierżawa, sprzedaż, dostawa oraz innych umów o podobnym charakterze. Zdaniem glosatora, takie ujęcie zamówienia publicznego ma służyć szczelności systemu zamówień publicznych, czyli objęciu ustawą o zamówieniach publicznych wszystkich ewentualnych świadczeń finansowanych przez podmioty zobowiązane do jej stosowania.

W konkluzji, nie aprobuując omawianego poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w glosowanym orzeczeniu, autor stwierdził, że umowa zawarta w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego nie posiada praktycznie żadnych odrębnych cech, a przepisy ją regulujące nie zostały dostatecznie wyodrębnione.

D.O.

*

Jeżeli w dokumencie stwierdzającym treść testamentu ustnego (art. 952 § 2 k.c.) nie wskazano osoby spadkobiercy, nie jest dopuszczalne ustalenie tej osoby w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku.

(postanowienie z dnia 12 października 2001 r., V CKN 503/00, S. Dąbrowski, K. Zawada, K. Bilewicz, OSP 2002, nr 11, poz. 141)

Glosa

Sylwestra Wójcika, OSP 2002, nr 11, poz. 141

Autor podkreślił, że dla skuteczności ustnego oświadczenia woli spadkodawcy niezbędna jest sporządzenie ważnego testamentu oraz jego prawna skuteczność. Testament jest ważny, jeżeli zostanie sporządzony w razie zaistnienia choćby jednej z przesłanek wymienionych w art. 952 § 1 k.c., natomiast dla prawnej skuteczności ważnego testamentu niezbędne jest stwierdzenie jego treści za pomocą jednej z dwóch metod przewidzianych w art. 952 § 2 i 3 k.c.

Zdaniem autora, Sąd Najwyższy trafnie wskazał, że dokument – pismo stwierdzające treść testamentu ustnego – nie może być uzupełniane przez dodanie elementów, których w nim nie ma, a które są niezbędne dla skuteczności testamentu. Opisał relację, jaka powinna istnieć pomiędzy ustnym oświadczeniem woli złożonym przez spadkodawcę a treścią dokumentu stwierdzającego treść testamentu ustnego. Treść oświadczenia, jak i treść dokumentu powinny być zgodne treściowo, nie musi być to jednak dosłowne odtworzenie treści ustnego oświadczenia. Ustne oświadczenie spadkodawcy może mieć różną treść. Mogą się w nim znaleźć postanowienia dotyczące ustanowienia spadkobiercy, jak i postanowienia wyrażające uczucie, życzenia, prośby nie mające zwykle doniosłości prawnej. Pojawia się w związku z tym pytanie, które elementy treści ustnego oświadczenia powinny znaleźć się w dokumencie stwierdzającym treść testamentu, aby był on w pełni skuteczny.

Zdaniem glosatora, w dokumencie powinny znaleźć się przynajmniej te elementy ustnego oświadczenia, które są prawnie doniosłe, a więc te, z którymi ustawa wiąże określone skutki prawne. Takim elementem jest wskazanie spadkobiercy; niewskazanie spadkobiercy powoduje, że ważnie sporządzony testament będzie prawnie nieskuteczny. Usunięcie tego braku może nastąpić tylko w sposób przewidziany w art. 952 § 2 k.c., przez uzupełnienie pierwotnego dokumentu albo przez sporządzenie nowego dokumentu stwierdzającego treść testamentu ustnego. Taki brak nie może być natomiast usunięty przez Sąd, gdyż nie jest on współautorem dokumentu sporządzonego w sposób określony w art. 952 § 2 k.c.

Autor podkreślił ponadto, że późniejsze zniszczenie lub zgubienie dokumentu stwierdzającego prawidłowo treść testamentu ustnego może być ustalona przez sąd w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku nawet po upływie terminów przewidzianych w art. 952 § 2 i 3 k.c., późniejsze zniszczenie testamentu nie ma bowiem wpływu na jego skuteczność.

*

Zgodnie z art. 50 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. Nr 149, poz. 703 ze zm.), w zastaw rejestrowy może być przekształcony tylko zastaw ustanowiony na podstawie umowy określonej w art. 308 k.c., mający na celu zabezpieczenie wierzytelności kredytowej banku-zastawnika.

(postanowienie z dnia 15 listopada 2001 r., III CKN 518/00, M. Wysocka, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, OSNC 2002, nr 10, poz. 123; OSP 2002, nr 11, poz. 142; BSN 2002, nr 10, s. 12)

Glosa

Jacka Gołaczyńskiego, OSP 2002, nr 11, poz. 142

W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy rozstrzygnął dwie kwestie; po pierwsze, czy na podstawie art. 308 k.c. (w brzmieniu sprzed dnia 1 stycznia 1998 r.) bank mógł ustanowić bankowy zastaw rejestrowy dla zabezpieczenia innych wierzytelności niż wynikające z kredytu, i po drugie, czy bankowy zastaw rejestrowy ustanowiony na podstawie art. 308 k.c. mógł być wpisany do rejestru zastawów nawet wówczas, gdy nie został ustanowiony dla zabezpieczenia spłaty kredytu.

Autor podzielił stanowisko Sądu Najwyższego. Podkreślił, że art. 308 k.c. wyraźnie stanowił, iż bankowy zastaw rejestrowy może być ustanowiony wyłącznie w celu zabezpieczenia udzielonego przez „bank kredytu”, ewentualnie także pożyczki. Już wówczas umowa kredytowa była regulowana przepisami Prawa bankowego z 1989 r., dlatego nie można mieć żadnych wątpliwości, co do znaczenia pojęcia „umowa kredytu”, użytego przez ustawodawcę w art. 308 k.c. Umowa kredytu bankowego mogła być zawarta wyłącznie przez bank, co wynikało wprost z art. 27 ust. 1 Prawa bankowego z 1989 r.

W odniesieniu do drugiej kwestii, tj. czy przepis art. 50 ust. 1 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów umożliwia wpis do rejestru zastawów zastawu bankowego powstałego przed dniem 1 stycznia 1998 r. nawet wówczas, gdy zastaw ten nie spełnił wymogów art. 308 k.c., autor uznał, że przepis ten odnosi się jedynie do tych bankowych zastawów rejestrowych, które zostały ustanowione przed 1 stycznia

1998 r. Zastaw bankowy mógł bowiem jedynie powstać po spełnieniu określonych przesłanek, tj. zawarcia pisemnej umowy, której przedmiotem było zabezpieczenie kredytu oraz po wpisaniu go do rejestru zastawów prowadzonej przez bank. W związku z tym, że w sprawie będącej przedmiotem glosy zastaw miał zabezpieczać wiarytelność banku z tytułu umowy leasingu, nie mógł być wpisany do rejestru zastawów, a co za tym idzie nie powstał.

Fakt, że obecna ustawa o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów daje możliwość ustanowienia zastawu rejestrowego na rzecz wielu innych podmiotów aniżeli banki oraz że nie zawiera ograniczeń dotyczących zabezpieczenia wiarytelności, nie może przemawiać za tym, że zastaw powstały w czasie obowiązywania art. 308 k.c., w brzmieniu przed dniem 1 stycznia 1998 r., może być wpisany do rejestru zastawów.

Ł.P.

*

Skarb Państwa ponosi na podstawie art. 417 § 1 k.c. odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działania funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonych czynności, przy czym odpowiedzialność ta nie jest uwarunkowana stwierdzeniem winy funkcjonariusza. Zasada ta znajduje zastosowanie także wówczas, gdy szkoda wynikła na skutek wydania zarządzenia lub orzeczenia.

(wyrok z dnia 8 stycznia 2002 r., I CKN 581/99, G. Bieniek, B. Myszka, A. Owczarek, OSNC 2002, nr 10, poz. 128; OSP 2002, nr 11, poz. 143; BSN 2002, nr 3, s. 12; IC 2002, nr 5, s. 46)

Glosa

Mariana Kępińskiego, OSP 2002, nr 11, poz. 143

Autor podkreślił, że Sąd Najwyższy, uchylając wyrok w niniejszej sprawie *de facto* przyznał moc wsteczną orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, w stanie faktycznym sprawy stwierdzono bowiem już w 1994 r. istnienie podstaw do unieważnienia decyzji. Tym samym bezprawność wydanej decyzji została stwierdzona

przed wejściem w życie art. 77 Konstytucji. W związku z tym – jego zdaniem – podstawą roszczeń w niniejszej sprawie mógł być tylko art. 160 k.p.a.

W wypadku decyzji, która była bezprawna już w chwili jej wydania, a jej skutki prawne trwają do chwili obecnej, można dochodzić odszkodowania na podstawie obecnego stanu prawnego, nie można natomiast do takich stanów faktycznych stosować art. 77 Konstytucji i „nowego” art. 417 k.c.

Autor podkreślił doniosłość sformułowanych przez Sąd Najwyższy przesłanek odpowiedzialności władzy publicznej w świetle art. 77 Konstytucji. Odnosząc się do nich, autor stwierdził, że Sąd Najwyższy niepotrzebnie wdał się w rozważanie, kogo jeszcze nie obejmuje pojęcie władzy publicznej. Podkreślił, że pojęcie to obejmuje nie tylko organy administracji rządowej, ale także organy władzy ustawodawczej i sądowniczej. Jego zdaniem, treścią art. 77 Konstytucji objęte są tylko działania o charakterze władczym. W odniesieniu do działań o charakterze niewładczym podstawą odpowiedzialności jest nadal art. 417 k.c.

Pojęcie bezprawności po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego zarówno na gruncie art. 77 Konstytucji, jak i art. 417 k.c. należy rozumieć wężiej, tzn. nie obejmuje ono sprzeczności działań władzy publicznej z zasadami współżycia społecznego. Autor zwrócił uwagę na potrzebę interwencji ustawodawcy w zakresie odpowiedzialności Skarbu Państwa w zakresie odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez organy władzy.

Ł.P.

*

Niewłoczne usunięcie wady w rozumieniu art. 560 § 1 k.c. oznacza naprawę rzeczy w krótkim czasie, którego ramy wyznaczają okoliczności konkretnego przypadku.

(wyrok z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 564/99, M. Bączyk, T. Domińczyk, A. Górski, OSP 2002, nr 11, poz. 144; IC 2002, nr 5, s. 47)

Glosa

Bogusławy Gneli, OSP 2002, nr 11, poz. 144

Autorka podkreśliła, że teza głosowanego orzeczenia nie przyczyni się znacząco do usunięcia trudności interpretacyjnych istniejących na tle art. 560 § 1 k.c. Do właściwej interpretacji pojęcia „niezwłocznie” pomocne może być rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 1995 r. w sprawie szczegółowych warunków zawierania umów sprzedaży rzeczy z udziałem konsumentów. Jej zdaniem, zgodnie z § 24 tego rozporządzenia, nieustosunkowanie się przez sprzedawcę do złożonej reklamacji w terminie 14 dni oznacza *de facto* jej uwzględnienie. „Uznanie reklamacji” wyłącza automatycznie stosowanie art. 560 k.c. w zakresie możliwości zniweczenia przez sprzedawcę odstąpienia od umowy przez kupującego.

Ponadto autorka zastanawiała się nad skutkami odmowy albo niewykonania przez sprzedawcę uprawnień z rękojmi, w szczególności nad tym, czy kupujący może zmienić żądanie z tytułu rękojmi. Jej zdaniem, wybór uprawnienia z rękojmi ma charakter wiążący, z wyjątkiem sytuacji, w których sprzedawca nie godzi się na żądanie kupującego albo uchyla się od obowiązku realizacji roszczenia. Wybór uprawnienia w postaci złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy jest wiążący, chyba że sprzedawca ubezskutechni to oświadczenie na podstawie art. 560 § 1 k.c.

Nawiązując do stanu faktycznego niniejszej sprawy uznała, że wobec kolejnych odmów przez sprzedawcę realizacji uprawnień z rękojmi, kupujący mógł w końcu skorzystać z uprawnienia do odstąpienia od umowy. Gotowość sprzedawcy do usunięcia wady nie była niezwłoczna, skoro sprzedawca kilkakrotnie odmówił realizacji uprawnień z rękojmi.

Ł.P.

ROZBIEŻNOŚCI W ORZECZNICTWIE

Art. 5 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Pomiędzy prawidłowymi, pełnymi określeniami działalności powodów prowadzących ją jako osoby fizyczne, będące współnikami spółki cywilnej, i pozwanego, prowadzącego taką działalność jako osoba fizyczna, nie zachodzi – przez posłużenie się na oznaczenie przedsiębiorstw częściowo jednakową, dodatkową nazwą fantazyjną – kolizja uzasadniająca przyjęcie możliwości wprowadzenia profesjonalnych klientów w błąd co do tożsamości każdego z tych przedsiębiorców.

W przepisach o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji chroniony jest przedsiębiorca, a nie przedsiębiorstwo.

(wyrok z dnia 13 listopada 1997 r., I CKN 710/97, T. Wiśniewski, A. Górski, K. Kołakowski, OSNC 1998, nr 4, poz. 69)

*

Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji mogą być chronione nie tylko oznaczenia polskich przedsiębiorstw, ale i zagranicznych. Art. 8 Konwencji Paryskiej o ochronie własności przemysłowej nie stanowi samodzielnej podstawy ochrony oznaczeń zagranicznych przedsiębiorstw.

(wyrok z dnia 7 października 1999 r., I CKN 126/98, Z. Świeboda, M. Wysocka, K. Zawada, OSNC 2000, nr 4, poz. 70)

*

Możność identyfikacji w obrocie gospodarczym współników spółki cywilnej przez nazwę prowadzonego przez nich przedsiębiorstwa jest warunkiem udzielenia współnikom ochrony na podstawie art. 5 ustawy z dnia 16

kwietnia 1993 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. nr 47, poz. 211 ze zm.).

(wyrok z dnia 5 lutego 2002 r., II CKN 745/99, M. Grzelka, I. Koper, M. Sychowicz)

*

Zawarte w art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. Nr 47, poz. 211 ze zm.) wymaganie używania oznaczenia przedsiębiorstwa zgodnie z prawem nie ogranicza ochrony oznaczeń przedsiębiorstw prowadzonych przez wspólników spółki cywilnej, na podstawie wymienionego przepisu, do oznaczeń przedsiębiorców, podlegających wpisowi do ewidencji działalności gospodarczej.

(wyrok z dnia 19 czerwca 2002 r., II CKN 1229/00, H. Ciepła, K. Zawada, T. Żyznowski)

W wyroku z dnia 13 listopada 1997 r., I CKN 710/97, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że pomiędzy prawidłowymi, pełnymi określeniami działalności powodów prowadzących ją jako osoby fizyczne, będące wspólnikami spółki cywilnej, i pozwanego, prowadzącego taką działalność jako osoba fizyczna, nie zachodzi – przez posłużenie się na oznaczenie przedsiębiorstw częściowo jednakową, dodatkową nazwą fantazyjną – kolizja uzasadniająca przyjęcie możliwości wprowadzenia profesjonalnych klientów w błąd co do tożsamości każdego z tych przedsiębiorców. Ponadto Sąd Najwyższy stwierdził, że w przepisach o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji chroniony jest przedsiębiorca, a nie przedsiębiorstwo.

W obszernym uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał przede wszystkim, że to wspólnicy spółki cywilnej pozostają podmiotami gospodarczymi i jedynie ich może obejmować „oznaczenie podmiotu gospodarczego” (a obecnie – przedsiębiorcy). Wspólnicy nie mają obowiązku zgłaszania do ewidencji faktu utworzenia i prowadzenia przedsiębiorstwa (zakładu). Nazwa przedsiębiorstwa nie jest w regulacji ewidencji w ogóle elementem oznaczenia podmiotu gospodarczego, gdyż tym są sami wspólnicy jako osoby fizyczne lub sama osoba fizyczna. Nawet więc gdyby wspólnicy spółki cywilnej zamierzali prowadzić swoją działalność gospodarczą przez utworzenie

przedsiębiorstwa, to nie mają obowiązku nadania mu jakiegokolwiek nazwy ani w razie jej nadania zgłoszenia do ewidencji. Jak zauważył Sąd Najwyższy, próby uczynienia ze spółki cywilnej lub choćby z przedsiębiorstwa jej wspólników odrębnego podmiotu prawa, podobnie jak koncepcja ułomnych osób prawnych, nie znalazły ostatecznie aprobaty Sądu Najwyższego. Za trafne uznał natomiast Sąd Najwyższy zapatrywanie, że pojęcie mienia określone w art. 55¹ k.c. jest definicją tautologiczną, a w odniesieniu do znaków towarowych jako „oznaczenia indywidualizującego przedsiębiorstwo”, a nie towary niewątpliwie błędną.

Mimo podejmowania dalszych zmian ustawowych, ogólnego obowiązku i reguł oznaczania tworzonych przedsiębiorstw nie unormowano, co powoduje, że nie istnieją normatywne kryteria oceny zgodności z prawem posługiwania się nimi. Także w dotychczasowym orzecznictwie w tego rodzaju sprawach kwestią podmiotową bliżej się nie zajmowano, ograniczając się do uwzględnienia, że w stanie faktycznym sprawy strony powoływały się na prowadzenie przedsiębiorstwa.

Zdaniem Sądu Najwyższego, przepis art. 5 u.z.n.k., będący unormowaniem uzupełniającym art. 3 tej ustawy, czyni przedmiotem ochrony – tak jak art. 3 – przedsiębiorcę (stosownie do definicji zawartej w art. 2 u.z.n.k.), a nie wbrew literalnemu brzmieniu samo przedsiębiorstwo. Konkurują bowiem ze sobą przedsiębiorcy, w tym i przedsiębiorstwa, ale tylko wówczas, gdy stanowią odrębny podmiot prawa, będąc przez to jak osoby prawne, także przedsiębiorcami. Sąd Najwyższy wskazał ponadto, że w ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym spółki cywilne nie będą zaliczone do kategorii przedsiębiorców. W ocenie Sądu Najwyższego, rozważając znaczenie fantazyjnego dodatku zawartego w nazwie przedsiębiorcy trzeba mieć na względzie fakt, że gdyby przedsiębiorcy stosowali się do wymogów posługiwania się oznaczeniem przedsiębiorcy, przewidzianych regułami wpisu do ewidencji gospodarczej, to nawet przy dodaniu ewentualnych dopełnień wykorzystywanych dodatkowo, nie mogłoby to wprowadzić w błąd co do ich rzeczywistej tożsamości.

Sąd Najwyższy stwierdził również, że w wypadku kolizji regulacji art. 5 u.z.n.k. oraz art. 8 Konwencji związkowej paryskiej, co miało miejsce w rozpoznawanej sprawie, należy uznać, że nie jest prawidłowe oparcie się wyłącznie na treści art. 5 wymienionej ustawy. Należy bowiem uznać za nieaktualny pogląd Sądu Najwyższego zawarty w wyroku z dnia 14 grudnia 1990 r., I CR 529/90, mówiący, iż skoro art. 8

Konwencji związkowej paryskiej nie wskazuje jakie roszczenia przysługują w razie naruszenia prawa do nazwy, to nieuniknione jest sięgnięcie do innych przepisów.

W glosie do opisanego orzeczenia (PS 1999, nr 2, poz. 109) Wojciech Włodarczyk nie podzielił stanowiska Sądu Najwyższego co do tego, że ochrony na podstawie art. 5 u.z.n.k. można domagać się tylko wtedy, gdy nazwa była używana zgodnie z prawem. Zdaniem glosatora, należy zgodzić się, że nazwa handlowa, w tym nazwa spółki cywilnej, identyfikuje jako znak odróżniający przedsiębiorcę, ale równocześnie ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji chroni taką nazwę jako określone dobro gospodarcze w granicach szerszych niż tylko funkcja odróżniania podmiotu. Nazwa podlega bowiem ochronie na podstawie art. 5 u.z.n.k. niezależnie od tego, czy spełnia treściowe kryteria, jakie względem nazw handlowych wymagane są na podstawie innych przepisów. Warunek art. 5, aby nazwa handlowa była „wcześniej używana zgodnie z prawem”, należy rozumieć ściśle. Nie obejmuje on swym zakresem legalności treści takich nazw.

Z kolei Marian Kępiński w glosie do tego wyroku (OSP 1998, nr 7-8, poz. 142) nie zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego co do sposobu oznaczania przedsiębiorstwa spółki cywilnej lub osoby fizycznej tylko imieniem i nazwiskiem właścicieli. Stwierdził również, że to właśnie norma art. 3 u.z.n.k. uzupełnia szczegółowe delikty nieuczciwej konkurencji, a nie odwrotnie oraz wskazał, że zagraniczne oznaczenia przedsiębiorstw mogą być chronione w Polsce, o ile spełniają warunki ochrony przewidziane w naszym kraju. Jedynie ich rejestracja w Polsce nie może być wymagana ze względu na art. 8 Konwencji paryskiej.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 października 1999 r., I CKN 126/98, (OSNC 2000, nr 4, poz. 70) nie podzielił zapatrywania wyrażonego w orzeczeniu z dnia 7 marca 1997 r., że art. 8 Konwencji paryskiej może stanowić samodzielną podstawę ochrony oznaczeń przedsiębiorstw zagranicznych. W motywach zwrócił uwagę, że przepis ten nie nadaje się do samodzielnego, bezpośredniego stosowania przez sądy, ze względu na zbyt lakoniczną treść, nieokreślenie przesłanek ochrony nazwy i skutków naruszenia prawa do niej. Zatem w takim wypadku zastosowanie znajduje art. 5 u.z.n.k. Sąd Najwyższy wskazał ponadto, że zacieśnienie przez art. 5 ochrony oznaczenia przedsiębiorstwa jedynie do wypadków użycia takiego samego lub podobnego oznaczenia przez konkurentów, wynika z zawartego w tym przepisie zastrzeżenia o możliwości wprowadzenia klientów w błąd co do tożsamości

przedsiębiorstwa. Stąd trudno jest zaaprobować pogląd, prezentowany we wcześniejszym wyroku, że istnienie stosunku konkurencji nie jest istotne.

Wojciech Włodarczyk w glosie do tego orzeczenia (PS 2001, nr 3, s. 138) zgodził się z jego zasadniczą tezą, jednak wątpliwości autora wzbudził kierunek wykładni art. 5 u.z.n.k. przedstawiony w uzasadnieniu. Przede wszystkim, glosator zauważył, że przepis tego artykułu nie statuuje odrębnego prawa podmiotowego, ale zakaz stypizowanego w jego treści działania. Ponadto wskazał, że nietrafna jest sugestia jakoby art. 5 u.z.n.k. miał na względzie oznaczenia charakteryzujące się „znajomością w obrocie gospodarczym”, albowiem konsekwencją tego byłoby przyjęcie, że regulację tę stosuje się do oznaczeń, które są znane, ale nic tego nie uzasadnia. Wreszcie, aprobując stanowisko, że zakaz z art. 5 obejmuje użycie tego samego lub podobnego oznaczenia do oznaczenia wcześniejszego, a nie wyłącznie identycznego, nie zgodził się ze sformułowaniem, że warunkiem zastosowania tego przepisu jest stosunek konkurencji, albowiem w ocenie glosatora warunek ten wynika z szerszej przesłanki ryzyka konfuzji.

W wyroku z dnia 5 lutego 2002 r., II CKN 745/99, Sąd Najwyższy przychylił się do poglądu przyjętego w orzeczeniu z dnia 7 marca 1997 r. Podkreślił, że mimo literalnego brzmienia przepisu art. 5 u.z.n.k., które mogłoby skłaniać do wniosku, iż przesłanka ryzyka konfuzji obejmuje ewentualność pomyłki co do przedsiębiorstw traktowanych przedmiotowo, to jednak w przypadku spółki cywilnej takie rozumowanie oznaczałoby, że strona dochodząca roszczenia mogłaby powołać się na nazwę przedmiotu swej działalności bez względu na to, czy nazwa pozwalałaby na podmiotową identyfikację tej strony. Zdaniem Sądu Najwyższego, ryzyko konfuzji może dotyczyć tylko osób, nie zaś rzeczy, czy zespoły składników materialnych i niematerialnych. Wynika to także z przepisów art. 3 ust. 1 i 2 oraz art. 18 u.z.n.k., w których jest mowa o osobach jako podmiotach ochrony. Chociaż definicja przedsiębiorcy zawarta w art. 2 tej ustawy obejmuje również jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej, to spółki cywilne nie stanowią takich jednostek, a są jedynie formą zorganizowania się wspólników. W ocenie Sądu Najwyższego, możliwość identyfikacji wspólników spółki cywilnej jest warunkiem skutecznego poszukiwania przez nich ochrony na podstawie art. 5 u.z.n.k.

Odmienny pogląd niż wyrażony w wyroku z dnia 7 marca 1997 r. oraz w wyroku z dnia 5 lutego 2002 r. przedstawił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 czerwca

2002 r., II CKN 1229/00, w którym bezpośrednio odwoływał się do argumentacji zawartej w tych orzeczeniach. Sąd Najwyższy wskazał, że u podstaw takiego zapatrywania legła przedstawiana w piśmiennictwie jeszcze przed wejściem w życie art. 5 u.z.n.k. myśl, zgodnie z którą oznaczenia przedsiębiorstwa spółki cywilnej może nastąpić tylko za pomocą imion i nazwisk jej wspólników, a inne oznaczenie, np. nazwą fantazyjną nie doznaje żadnej ochrony prawnej. Takie orzeczenia stanowiły jednak odejście od dotychczasowej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego, która wychodziła z założenia, że przedsiębiorstwa spółki cywilnej nie można utożsamiać ze spółką i że wspólnicy mogą przybrać dowolną nazwę dla prowadzonego przez siebie przedsiębiorstwa.

Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że przepis art. 5 u.z.n.k. nie daje podstaw do zajęcia stanowiska, jakie wyrażono w wyroku z dnia 7 marca 1997 r. Przepis ten chroni bowiem używane zgodnie z prawem oznaczenie przedsiębiorstwa, a jak wyraźnie wynika z jego brzmienia chodzi w nim zarówno o oznaczenie przedsiębiorstwa firmą lub inną nazwą przedsiębiorcy, jak też jakimkolwiek innym charakterystycznym symbolem. Można więc wyodrębnić dwie grupy chronionych przez ten przepis oznaczeń przedsiębiorstwa, a zwalczanie nieuczciwej konkurencji, aby było skuteczne musi obejmować obie te grupy. Zdaniem Sądu Najwyższego, art. 5 u.z.n.k. łączy ochronę oznaczenia z wcześniejszym jego używaniem, a nie z zabiegami formalnymi jak na przykład wpis do rejestru. Właściwy sens zastrzeżenia o objęciu ochroną jedynie używanego zgodnie z prawem oznaczenia należy łączyć z jego rozumieniem na tle wcześniejszej regulacji, kiedy uznawano za prawne używanie nie naruszające praw podmiotowych innych osób oraz przepisów natury publicznoprawnej, zakazujących pewnych oznaczeń.

M.D.

ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

prawo cywilne materialne

art. 5 k.c., art. 484 k.c.

Niedopuszczalne jest zmniejszenie kary umownej na podstawie art. 5 k.c.
*(wyrok z dnia 22 maja 2002 r., I CKN 1567/99, S. Dąbrowski, T. Domińczyk,
Z. Strus)*

*

art. 24 k.c.

Nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego, spowodowany bezprawnym zachowaniem się innej osoby, jest wystarczającą podstawą do udzielenia ochrony dóbr osobistych. W przypadku obrazy decydować powinna analiza uwzględniająca nie tylko znaczenie użytych słów, ale również kontekst sytuacyjny oraz społeczny odbiór, oceniany według kryteriów właściwych dla ludzi rozsądnych i uczciwych.

*(wyrok z dnia 23 maja 2002 r., IV CKN 1076/00, M. Bączyk, A. Górski,
I. Gromska-Szuster)*

Nie oparty na faktach zarzut korupcji godzi w dobre imię i cześć osoby, której dotyczy.

*(wyrok z dnia 10 października 2002 r., V CKN 1255/00, A. Górski,
M. Sychowicz, K. Zawada)*

*

art. 58 k.c., art. 59 k.c., art. 29 Prawa łowieckiego

Zawarta bez zachowania, określonego w art. 29 ust. 2 ustawy – Prawo łowieckie, pierwszeństwa dotychczasowego dzierżawcy umowa dzierżawy obwodu łowieckiego nie jest nieważna z powodu sprzeczności z ustawą, jak też nie może być uznana w stosunku do niego za bezskuteczną na podstawie art. 59 k.c.

(wyrok z dnia 24 maja 2002 r., III CKN 1170/00, I. Koper, Z. Kwaśniewski, H. Wrzeszcz)

*

art. 172 k.c.

Okresu posiadania przed wejściem w życie przepisów wyłączających zasiedzenie nieruchomości państwowych nie dolicza się do terminów zasiedzenia nieruchomości państwowej, ani nie uwzględnia przy ustalaniu czasu posiadania niezbędnego do zasiedzenia takiej nieruchomości (art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, Dz.U. Nr 55, poz. 321).

(postanowienie z dnia 10 maja 2002 r., IV CKN 1032/00, T. Domińczyk, I. Gromska-Szuster, M. Sychowicz)

*

art. 363 k.c., ubezpieczenia komunikacyjne

Uprzednia naprawa uszkodzonego samochodu nie jest warunkiem koniecznym dla dochodzenia odszkodowania od ubezpieczyciela z tytułu kosztów naprawy tego samochodu.

(wyrok z dnia 16 maja 2002 r., V CKN 1273/00, M. Bączyk, G. Bieniek, B. Myszka)

*

art. 497 k.c., art. 410 k.c.

Rozwiązanie umowy leasingu za zgodą stron (art. 497 k.c.) prowadzi do odpadnięcia przyczyny przysporzenia dokonanego przez leasingobiorcę na rzecz leasingodawcy w postaci uiszczzonego tzw. pieniężnego wkładu gwarancyjnego i uzasadnia możliwość żądania przez leasingobiorcę zwrotu tego wkładu na podstawie art. 410 § 2 k.c.

(wyrok z dnia 23 maja 2002 r., IV CKN 1075/00, M. Bączyk, A. Górski, I. Gromska-Szuster)

*

art. 568 k.c.

Podstępny zatajeniem wady fizycznej rzeczy sprzedanej (art. 568 § 2 k.c.) jest umyślne działanie sprzedawcy, ukierunkowane na celowe ukrycie wady. Przesłanką takiego działania musi być wiedza sprzedawcy o istnieniu wady.

(wyrok z dnia 21 czerwca 2002 r., V CKN 1070/00, J. Frąckowiak, H. Pietrkowski, L. Walentynowicz)

*

art. 746 k.c.

Utrata zaufania do zleceniobiorcy może być zatem ważnym powodem, o jakim mowa w art. 746 § 3 k.c.

*(wyrok z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 1030/00, T. Bielska-Sobkowicz,
E. Skowrońska-Bocian, Z. Strus)*

*

art. 865 k.c.

W spółce cywilnej prowadzącej komisową sprzedaż samochodów, warunkowa sprzedaż samochodu oddanego do komisju, zawarta w celu zabezpieczenie pożyczki, zaciągniętej tylko przez jednego wspólnika i przede wszystkim w jego interesie, należy uznać za sprawę, której nie można zaliczyć do zwykłych spraw spółki w rozumieniu art. 865 § 2 k.c.

*(wyrok z dnia 7 czerwca 2002 r., IV CKN 1111/00, G. Bieniek, J. Frąckowiak,
J. Górski)*

*

art. 952 k.c.

Małżonek osoby, która w całości powołana została do spadku w testamencie ustnym, nie jest osobą trzecią w rozumieniu art. 952 § 2 k.c., która może spisać oświadczenie spadkodawcy.

*(postanowienie z dnia 10 maja 2002 r., IV CKN 1044/00, T. Domińczyk,
I. Gromska-Szuster, M. Sychowicz)*

*

art. 105 k.h., art. 237 k.h.

Prawo osobistej kontroli określone w art. 105 k.h. nie jest prawem szczególnym przyznanym w umowie poszczególnym wspólnikom, a tym samym nie należy do praw przyznaných osobiście wspólnikowi w rozumieniu art. 237 § 3 k.h.

(wyrok z dnia 7 maja 2002 r., I CKN 842/00, J. Frąckowiak, T. Wiśniewski,
M. Wysocka)

*

ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (jedn. tekst: Dz.U. z 1991 r. Nr 46, poz.
203)

**Przedmiot działalności gospodarczej nie musi bezwzględnie zostać
skonkretyzowany w akcie fundacyjnym i statucie.**

(postanowienie z dnia 7 maja 2002 r., I CKN 162/00, J. Frąckowiak,
T. Wiśniewski, M. Wysocka)

*

ustawa z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności (jedn. tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 117,
poz. 564)

**Nie narusza określonego w art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 23 listopada 1990 r.
o łączności (jedn. tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 117, poz. 564 ze zm.) monopolu
Poczty Polskiej świadczenie przez przedsiębiorcę w ramach umów o
wykonywaniu usług kurierskich, usługi przyjmowania, przewozu i doręczania,
jako przesyłek kurierskich, także przesyłek listowych o masie do 2000 g.**

(wyrok z dnia 10 maja 2002 r., IV CKN 1035/00, T. Domińczyk, I. Gromska-
Szuster, M. Sychowicz)

*

ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz.U. Nr 22, poz. 91 ze zm.)

Jeżeli notariusz przeoczy, badając księgę wieczystą wpisy, bądź wzmianki o wnioskach i zapewni klienta o stanie rzeczy niezgodnym z treściami wpisów do księgi wieczystej, bądź ze złożonymi wnioskami, to nie zachowuje należytej staranności w rozumieniu art. 49 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz.U. Nr 22, poz. 91 ze zm.).

(wyrok z dnia 17 maja 2002 r., I CKN 1157/00, B. Czech, J. Górski, M. Sychowicz)

*

ustawa z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. Nr 105, poz. 509 ze zm.)

Przepis art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. Nr 105, poz. 509 ze zm.), znowelizowany ustawą z dnia 24 października 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 111, poz. 723) może być podstawą wypowiedzenia przez gminę umowy najmu lokalu mieszkalnego także wówczas, gdy stosunek najmu powstał przed zmianą tego przepisu.

(wyrok z dnia 6 czerwca 2002 r., I CKN 722/00, M. Bączyk, A. Górski, I. Gromska-Szuster)

*

ustawa z dnia 2 grudnia 1994 r. - Prawo dewizowe (Dz.U. Nr 136, poz. 703)

Udzielenie przez osobę krajową osobie zagranicznej poręczenia długu wyrażonego w wartościach dewizowych wymagało – zgodnie z ustawą z dnia 15 lutego 1989 r. - Prawo dewizowe (Dz.U. Nr 6, poz. 33 ze zm.) – zezwolenia dewizowego.

(wyrok z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1039/00, I. Koper, H. Wrzeszcz, M. Wysocka)

*

ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r o partiach politycznych (Dz.U. Nr 98, poz. 604 ze zm.)

Wykreślenie partii politycznej z ewidencji i postawienie jej w stan likwidacji na podstawie art. 60 ust. 3 ustawy z 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. Nr 98, poz. 604 ze zm.) nie może nastąpić bez podjęcia postępowania naprawczego, zastosowanego analogicznie do przepisów o wpis do ewidencji partii politycznych.

(postanowienie z dnia 7 maja 2002 r., I CKN 831/00, J. Frąckowiak, T. Wiśniewski, M. Wysocka)

prawo cywilne procesowe

art. 2 k.p.c.

Sprawy o odszkodowanie za grunt zajęty pod drogę publiczną, który z mocy art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.) stał się własnością państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, od dnia 15 lutego 2000 r. nie należą do właściwości sądów powszechnych.

(postanowienie z dnia 22 maja 2002 r., I CKN 636/00, S. Dąbrowski, T. Domińczyk, Z. Strus)

*

art. 67 k.p.c.

Reprezentantem Skarbu Państwa w sprawach o zasądzenie równowartości mienia objętego przypadkiem na podstawie art. 10 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm.) są organy jednostek organizacyjnych administracji rządowej, należące do działu „finanse publiczne”.

(wyrok z dnia 16 maja 2002 r., V CKN 1276/00, M. Bączyk, G. Bieniek, B. Myszka)

*

art. 182 k.p.c.

Śmierć strony, która nastąpiła po wniesieniu kasacji od wyroku sądu drugiej instancji orzekającego rozwód, powoduje uchylenie tego wyroku oraz wyroku sądu pierwszej instancji i umorzenie postępowania.

(postanowienie z dnia 11 lipca 2002 r., III CKN 707/00, J. Gudowski, T. Wiśniewski. L. Walentynowicz)

*

art. 355 k.p.c.

W sytuacji gdy strona pozwana utraciła zdolność sądową w toku postępowania kasacyjnego i postępowanie uległo z tej przyczyny zawieszeniu, Sąd Najwyższy – w razie stwierdzenia braku następcy prawnego strony pozwanej – umarza postępowanie.

(postanowienie z dnia 9 września 2002 r., IV CKN 711/00, M. Grzelka, J. Gudowski, B. Myszka)

Utrata zdolności sądowej przez stronę w trakcie postępowania kasacyjnego uzasadnia – po stwierdzeniu braku następstwa prawnego – umorzenie tego postępowania (art. 355 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 393¹⁹ k.p.c.).

(postanowienie z dnia 17 października 2002 r., III CKN 1379/00, J. Gudowski, L. Walentynowicz, T. Wiśniewski)

*

art. 381 k.p.c.

Okoliczność, że strona występowała przed sądem pierwszej instancji bez adwokata, nie stanowi samoistnej podstawy powołania się w apelacji na nowe fakty i dowody.

(postanowienie z dnia 16 maja 2002 r., V CKN 1269/00, M. Bączyk, G. Bieniek, B. Myszka)

*

art. 392¹ k.p.c.

W wypadku zaskarżenia kasacją rozstrzygnięcia o roszczeniu głównym i nieskapitalizowanych odsetkach, wartością przedmiotu zaskarżenia jest wyłącznie wartość roszczenia głównego.

(postanowienie z dnia 17 maja 2002 r., I CZ 51/02, H. Ciepla, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz)

Sprawy z powództwa o ochronę znaku towarowego mają charakter majątkowy w rozumieniu art. 392¹ § 1 k.p.c.

(postanowienie z dnia 13 sierpnia 2002 r., IV CKN 329/01, Z. Strus)

Dyspozycją art.392¹ § 2 pkt 1 k.p.c. objęte są zarówno sprawy o zapłatę czynszu najmu, jak i sprawy o ustalenie stosunku prawnego lub prawa, czy sprawy o ukształtowanie, jeżeli przedmiotem ustalenia bądź ukształtowania dokonywanego orzeczeniem sądu ma być czynsz najmu.

(postanowienie z dnia 23 sierpnia 2002 r., III CKN 549/01, B. Myszk)

Sprawa o ustalenie nieważności umowy dzierżawy obwodu łowieckiego jest sprawą o prawa majątkowe, w której o dopuszczalności kasacji rozstrzyga wartość przedmiotu zaskarżenia.

(postanowienie z dnia 18 października 2002 r., V CZ 119/02, Z. Kwaśniewski, L. Walentynowicz, K. Zawada)

Sprawa o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu lokalu mieszkalnego jest sprawą o prawa majątkowe, w której o dopuszczalności kasacji rozstrzyga wartość przedmiotu zaskarżenia.

(postanowienie z dnia 18 października 2002 r., V CZ 128/02, Z. Kwaśniewski, L. Walentynowicz, K. Zawada)

*

art. 393³ k.p.c.

Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do poszukiwania i wydzielania z treści uzasadnienia kasacji argumentów stanowiących uzasadnienie przytoczonych podstaw i kwalifikowania ich jako okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji.

(postanowienie z dnia 17 maja 2002 r., I CZ 44/02, H. Ciepła, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz)

Zawarte w uzasadnieniu podstaw kasacji wywody dotyczące naruszenia prawa materialnego, w tym także odwołujące się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, nie mogą być utożsamiane z przedstawieniem okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji.

(postanowienie z dnia 17 maja 2002 r., I CZ 50/02, H. Ciepła, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz)

Nie są okolicznościami uzasadniającymi rozpoznanie kasacji: nieuwzględnienie przez sąd „słusznego roszczenia” powoda, wywołanie przez orzeczenie negatywnych konsekwencji prawnych dla skarżącego, a także twierdzenie, że interes wymiaru sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej wymaga, aby orzeczenie sądu odpowiadały prawu.

(postanowienie z dnia 10 lipca 2002 r., III CKN 210/01, T. Ereciński)

Zawarte w podsumowaniu uzasadnienia kasacji sformułowanie o wielkim pokrzywdzeniu strony i naruszeniu przepisów prawa należy do treści tego uzasadnienia, nie jest natomiast spełnieniem wymogu kasacji z art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.

(postanowienie z dnia 17 lipca 2002 r., V CZ 91/02, A. Górski, H. Pietrkowski, L. Walentynowicz)

Zawarte w uzasadnieniu podstaw kasacji stwierdzenia o „oczywistym naruszeniu prawa” nie spełnia wymogu z art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.

(postanowienie z dnia 17 lipca 2002 r., V CZ 73/02, A. Górski, H. Pietrkowski, L. Walentynowicz)

Powołanie się w kasacji na konieczność ochrony działań prasy w realizacji jej zadań wynikających z przepisów prawa prasowego w zakresie informacji i jawności życia publicznego oraz krytyki służącej obronie uzasadnionego interesu społecznego, nie stanowi przedstawienia okoliczności rozpoznanie kasacji (art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 9 sierpnia 2002 r., III CKN 526/01, B. Myszka)

*

art. 542 k.p.c., art. 524 k.p.c.

Jeżeli zostanie wykazane, że osoba uznana prawomocnym postanowieniem za zmarłą żyła w chwili orzekania przez sąd, a następnie zmarła i akt zgonu został sporządzony, zainteresowany może domagać się uchylecia tego postanowienia tylko w drodze skargi o wznowienie postępowania; przepis art. 542 zdanie drugie k.p.c. nie ma w tej sytuacji zastosowania.

(postanowienie z dnia 26 czerwca 2002 r., III CKN 898/00, T. Bielska-Sobkowicz, J. Gudowski, M. Kocon)

*

art. 636 k.p.c.

Dozorca spadkowej nieruchomości, ustanowiony na podstawie art. 636 k.p.c. w związku z § 8 ust. 3 zdanie drugie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczeniu spadku i sporządzeniu spisu inwentarza (Dz.U. Nr 92, poz. 411), nie jest legitymowany do wystąpienia z powództwem o zasądzenie odszkodowania za bezumowne korzystanie z tej nieruchomości.

(wyrok z dnia 21 maja 2002 r., III CKN 866/00, J. Frąckowiak, J. Gudowski, E. Skowrońska-Bocian)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2003, NR 1

W sprawie o unieważnienie małżeństwa z powodu choroby psychicznej albo niedorozwoju umysłowego jednego z małżonków sąd ustala istnienie okoliczności wymienionych w art. 12 § 1 zdanie drugie k.r.o.

*(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 9 maja 2002 r., III CZP 7/02,
T. Ereciński, M. Bączyk, B. Czech, J. Gudowski, M. Kocon, I. Koper,
L. Walentynowicz, OSNC 2003, nr 1, poz. 1)*

*

1. Czynnością bankową dokonywaną „bezpośrednio z bankiem” w rozumieniu art. 97 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140, poz. 939 ze zm.) jest także czynność dokonana przez pełnomocnika banku.

2. W razie uwzględnienia zażalenia na postanowienie sądu rejonowego, oddalające wniosek o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, sąd drugiej instancji może wydać orzeczenie reformatoryjne.

*(uchwała z dnia 30 stycznia 2002 r., III CZP 80/01, B. Myszka, S. Dąbrowski,
T. Domińczyk, OSNC 2003, nr 1, poz. 2)*

*

Ubezpieczyciel odpowiada na podstawie § 10 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 grudnia 1992 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 96, poz. 475 ze zm.) za szkody wyrządzone w mieniu przez

nieznanego sprawcę kierującego skradzionym pojazdem mechanicznym, którego posiadacz korzystał z ochrony ubezpieczeniowej.

(uchwała z dnia 15 lutego 2002 r., III CZP 85/01, M. Sychowicz, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC 2003, nr 1, poz. 3)

*

Syndyk masy upadłości banku może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny, o którym mowa w art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140, poz. 939 ze zm.).

(uchwała z dnia 28 lutego 2002 r., III CZP 1/02, A. Górski, T. Domińczyk, M. Grzelka, OSNC 2003, nr 1, poz. 4)

*

Przepis art. 124 ust. 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.) jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 231 § 2 k.c.

(uchwała z dnia 28 lutego 2002 r., III CZP 6/02, A. Górski, T. Domińczyk, M. Grzelka, OSNC 2003, nr 1, poz. 5)

*

Zbycie przez przedsiębiorstwo państwowe udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością bez zawiadomienia o zamiarze dokonania transakcji organu założycielskiego, stwarza stan bezskuteczności zawieszanej tej czynności prawnej (art. 63 § 1 k.c.).

(uchwała z dnia 26 marca 2002 r., III CZP 15/02, E. Skowrońska-Bocian, A. Górski, A. Owczarek, OSNC 2003, nr 1, poz. 6)

*

Wcześniejsza decyzja administracyjna nie może być podstawą wykreślenia wpisu hipoteki dokonanego na podstawie decyzji wydanej później. W takiej sytuacji wpis tej hipoteki może być podważony w drodze procesu o uzgodnienie stanu prawnego wynikającego z księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

(postanowienie z dnia 23 stycznia 2002 r., II CKN 692/99, H. Ciepła, Z. Strus, H. Wrzeszcz, OSNC 2003, nr 1, poz. 7)

*

Odmowa udzielenia przez organ samorządu pielęgniarek i położnych pomocy członkowi samorządu w odbyciu przeszkolenia, umożliwiającego podjęcie wykonywania zawodu pielęgniarki po pięcioletniej przerwie w wykonywaniu tego zawodu, może uzasadniać odpowiedzialność na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych.

(wyrok z dnia 30 stycznia 2002 r., III CKN 243/01, B. Myszka, T. Domińczyk, S. Dąbrowski, OSNC 20023, nr 1, poz. 8)

*

Dla oceny odpowiedzialności cywilnej rolnika, ubezpieczonego z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego, za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, nie ma znaczenia okoliczność, że poszkodowany pracował w gospodarstwie rolnym – przy użyciu własnego sprzętu rolniczego – w ramach zwyczajowej pomocy sąsiedzkiej.

(wyrok z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 1483/99, T. Wiśniewski, H. Pietrzkowski, A. Owczarek, OSNC 2003, nr 1, poz. 9)

*

W stosunkach z konsumentami przyjęcie przez sprzedawcę zadatku w znacznej wysokości nie upoważnia do traktowania tego zadatku jako zaliczki na poczet ceny.

(wyrok z dnia 13 lutego 2002 r., IV CKN 672/00, S. Dąbrowski, B. Myszka, H. Wrzeszcz, OSNC 2003, nr 1, poz. 10)

*

Nieusuwalna następcza utrata zdolności sądowej strony uzasadnia umorzenie postępowania na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.

(postanowienie z dnia 15 lutego 2002 r., V CKN 1100/00, L. Walentynowicz, F. Barczewska, H. Ciepła, OSNC 2003, nr 1, poz. 11)

*

Żądanie uiszczenia opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste, należnej za okres po przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, może być w okolicznościach konkretnej sprawy uznane za nadużycie prawa (art. 5 k.c.).

(wyrok z dnia 15 lutego 2002 r., V CA 2/02, M. Sychowicz, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC 2003, nr 1, poz. 12)

*

Spadkobierca najemcy lokalu mieszkalnego, na którego przeszły w drodze dziedziczenia prawa i obowiązki majątkowe wynikające z najmu, korzysta z ochrony przewidzianej w art. 690 k.c., także przeciwko wynajmującemu.

(wyrok z dnia 19 lutego 2002 r., IV CKN 769/00, F. Barczewska, E. Skowrońska-Bocian, T. Żyznowski, OSNC 2003, nr 1, poz. 13)

*

Zastrzeżenie prawa pierwokupu nieruchomości nie wymaga formy aktu notarialnego.

(wyrok z dnia 19 lutego 2002 r., IV CKN 784/00, F. Barczewska, E. Skowrońska-Bocian, T. Żyznowski, OSNC 2003, nr 1, poz. 14)

*

Jeżeli koszt naprawy samochodu jest wyższy od jego wartości przed uszkodzeniem, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do kwoty odpowiadającej różnicy wartości samochodu sprzed i po wypadku.

(wyrok z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 903/00, M. Kocon, B. Myszka, M. Wysocka, OSNC 2003, nr 1, poz. 15)

*

Posługiwanie się przez przedsiębiorcę, mającego pozycję dominującą na określonym rynku hurtowym, jednolitym systemem cen na tym rynku nie stanowi przejawu niedopuszczalnej praktyki monopolistycznej, przewidzianej w art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (jedn. tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 49, poz. 318 ze zm.), jeżeli przedsiębiorca stosujący ceny jednolite uzyskał stan przewagi konkurencyjnej nad konkurentami z racji uczestniczenia we wszystkich szczeblach obrotu towarowego.

(wyrok z dnia 21 lutego 2002 r., I CKN 1041/99, M. Bączyk, G. Bieniek, A. Górski, OSNC 2003, nr 1, poz. 16)

WSPOMNIENIE

Jedną z najistotniejszych zmian w ustroju sądów, dokonanych w wyniku porozumień „okrągłego stołu”, była – obok utworzenia Krajowej Rady Sądownictwa – reforma Sądu Najwyższego, polegająca zniesieniu kadencyjności sędziów tego Sądu. Ustawą z dnia 20 grudnia 1989 r. o zmianie ustaw – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o Sądzie Najwyższym, o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, o Trybunale Konstytucyjnym, o ustroju sądów wojskowych i Prawo o notariacie (Dz.U. Nr 73, poz. 436) skrócono kadencję ówczesnych sędziów Sądu Najwyższego do dnia 30 czerwca 1990 r., powierzając Krajowej Radzie Sądownictwa przygotowanie i przedstawienie Prezydentowi wniosków o powołanie nowego składu sędziów Sądu Najwyższego, na czas nie oznaczony.

Kandydatami byli sędziowie Sądu Najwyższego upływającej kadencji oraz osoby posiadające wymagane kwalifikacje, zgłaszane przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej, Prokuratora Generalnego, zgromadzenia ogólne sędziów Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, w sądach wojewódzkich i zgromadzenie sędziów sądów wojskowych, Naczelną Radę Adwokacką, Krajową Radę Radców Prawnych, Zrzeszenie Prawników Polskich, rady wydziałów prawa szkół wyższych oraz Polską Akademię Nauk.

Do Krajowej Rady Sądownictwa zgłoszono 48 kandydatur na sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej.

Kandydowali sędziowie Sądu Najwyższego upływającej kadencji: Tadeusz Bielecki, Gerard Bieniek, Czesław Bieske, Bogdan Bładowski, Helena Ciepła, Stanisław Dmowski, Alfred Gola, Łucja Grygołajtis-Dobrowolska, Andrzej Kabat, Krzysztof Kołakowski, Tadeusz Ładykowski, Waldemar Łysakowski, Zenon Marmaj, Tadeusz Miłkowski, Jan Niejadlik, Władysław Patulski, Kazimierz Piasecki, Wiesława Skierkowska, Jędrzej Sokołowski, Kazimierz Strzępek, Juliusz Suchecki, Waław Sutkowski, Marek Sychowicz, Jan Szachułowicz, Zdzisław Świeboda, Anna Wielgus, Andrzej Wypiórkiewicz, Maria Zakrzewska i Tadeusz Żyznowski. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zgłosił kandydatury Kazimierza Brzezińskiego (sędziego Sądu Wojewódzkiego

w Warszawie), Jana Grabowskiego (dr. hab., radcę prawnego z Katowic) oraz Bronisława Ziemianina (dr. hab., radcę prawnego ze Szczecina), natomiast Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego – Barbarę Myszkę, sędzię Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, przedstawioną równocześnie przez zgromadzenie ogólne sędziów tego Sądu.

Zgromadzenia ogólne sędziów sądów wojewódzkich zgłosiły kandydaty Bronisława Czecha, Jarosławy Majewskiej i Mariana Słoniewskiego (sędziów Sądu Wojewódzkiego w Katowicach), Jacka Gudowskiego, Anastazego Kuźniara i Mariana Litwy (sędziów Sądu Wojewódzkiego w Krakowie), Stanisława Kowalskiego (sędziego Sądu Wojewódzkiego w Lublinie), Janusza Zajdy (sędziego Sądu Wojewódzkiego w Łodzi), Jadwigi Łusakowskiej (sędzię Sądu Wojewódzkiego w Radomiu), Stanisława Dąbrowskiego (sędziego Sądu Wojewódzkiego w Siedlcach), Andrzeja Cubałę (sędziego Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie), Alicji Nalewajko (sędzię Sądu Wojewódzkiego w Warszawie) oraz Tadeusza Wiśniewskiego (sędziego Sądu Wojewódzkiego we Wrocławiu).

Z kolei, Naczelna Rada Adwokacka zgłosiła kandydaty adwokatów Zofii Koziół, Stanisława Rudnickiego i Zbigniewa Strusa.

Uchwałą nr 30/90 z dnia 23 maja 1990 r. Krajowa Rada Sądownictwa – na 24 stanowiska w Izbie Cywilnej – wybrała 21 kandydatów i przedstawiła ich Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej.

Postanowieniem z dnia 4 czerwca 1990 r. Prezydent powołał z dniem 1 lipca 1990 r. na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej: Helenę Cieplą, Bronisława Czecha, Stanisława Dąbrowskiego, Stanisława Dmowskiego, Alfreda Gołę, Jacka Gudowskiego, Krzysztofa Kołakowskiego, Jarosławę Majewską, Barbarę Myszkę, Alicję Nalewajko, Jana Niejadlika, Stanisława Rudnickiego, Mariana Słoniewskiego, Zbigniewa Strusa, Juliusza Suheckiego, Marka Sychowicza, Zdzisława Świebodę, Tadeusza Wiśniewskiego, Andrzeja Wypiórkiewicza oraz Tadeusza Żyznowskiego. Trzy stanowiska pozostały nie obsadzone.

Prezesem Sądu Najwyższego kierującym pracami Izby Cywilnej został sędzia Stanisław Rudnicki, a przewodniczącymi wydziałów sędziowie Alfred Gola (Wydział I), Juliusz Suhecki (wydział II) i Stanisław Dmowski (Wydział III Problemowy).

W grudniu 1990 r., pozostawione przez Krajową Radę Sądownictwa trzy wolne stanowiska objęli sędziowie Tadeusz Ereciński (profesor Uniwersytetu Warszawskie-

go), Gabriela Filcek (sędzia Sądu Wojewódzkiego w Warszawie) oraz Czesława Żuławska (profesor Akademii Ekonomicznej w Krakowie), a w kwietniu 1991 r. przechodzącego w stan spoczynku sędziego Jana Niejadlika zastąpiła sędzia Filomena Barczewska (sędzia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku).

W ten sposób ukształtował się pierwszy skład Izby Cywilnej Sądu Najwyższego Trzeciej Rzeczypospolitej. W ciągu trzynastu lat w stan spoczynku przeszli – oprócz Jana Niejadlika, sędziego seniora – sędziowie Stanisław Dmowski, Gabriela Filcek, Alfred Gola (zmarł w dniu 10 czerwca 2002 r.), Krzysztof Kołakowski, Jarosława Majewska, Alicja Nalewajko, Stanisław Rudnicki, Marian Słoniewski, Juliusz Suchecki, Zdzisław Świeboda, Andrzej Wypiórkiewicz i Czesława Żuławska.

Związki między sędziami w stanie spoczynku i sędziami w stanie czynnym (obecny skład Izby przedstawiliśmy w nr 1 „Izby Cywilnej”) są bardzo bliskie. Spotykamy się, wspólnie czcimy jubileusze, obchodzimy Święta, utrzymujemy kontakty zawodowe. Chcielibyśmy, żeby czynnikiem jednoczącym Izbę Cywilną była także „Izba Cywilna”, zatem, począwszy od tego numeru, otwieramy nasze łamy dla sędziów w stanie spoczynku, którzy zgodzili się powspominać ...

Cykl rozpoczynamy od wspomnień sędziego Stanisława Rudnickiego, Prezesa Sądu Najwyższego, kierującego pracami Izby Cywilnej w latach 1990-1996. Prezes S. Rudnicki jest bardzo zajęty, więc na inaugurację nadesłał krótki tekst przypominający wydarzenie z okresu stanu wojennego. Szersze wspomnienie obiecał napisać w najbliższym czasie.

J.G.

STANISŁAW RUDNICKI

Moje pożegnanie z Sądem Najwyższym PRL

(wspomnienie na rocznicę wprowadzenia stanu wojennego)

Każde kolejne wspomnienie rocznicy wprowadzenia stanu wojennego (13 grudnia 1981 r.) kojarzy się w mojej pamięci nieuchronnie z wydarzeniem ze stycznia 1945 roku. Było to wczesnym rankiem pierwszego dnia po zajęciu przez Armię Czerwoną Piotrkowa Trybunalskiego, w którym ukrywałem się przed gestapo. Kiedy przepełniony

radością z odzyskanej – jak się wydawało – wolności wyszedłem na ulicę, ujrzałem jak na ścianie przeciwległego budynku osobnik z czerwoną opaską na ramieniu naklejał ogromny plakat z napisem: „Precz z bandytami spod znaku AK i NSZ”. Przyglądała się temu grupka żołnierzy sowieckich. Stałem długą chwilę jak rażony piorunem. W jednej chwili pojąłem całą symbolikę tej sceny.

Podobnym przeżyciem uczucia zamordowanej nadziei był, trzydzieści sześć lat później, widok Jaruzelskiego obwieszczającego w telewizji wprowadzenie stanu wojennego. A potem wypadki potoczyły się błyskawicznie. Ówczesny dyrektor Biura Prezydialnego Sądu Najwyższego sędzia Jerzy Gaj przekazał mi ustnie wydany przez Pierwszego Prezesa Włodzimierza Berutowicza zakaz wstępu do Sądu Najwyższego, polecenie natychmiastowego wydania pieczętek Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy Sądzie Najwyższym, w szczególności mojej jako przewodniczącego Komisji oraz całego archiwum Związku, a także podpisania „deklaracji lojalności i wierności oraz potępienia organizacji związkowej »Solidarność«”¹. Wszystkie te żądania spotkały się z moją stanowczą odmową. W tym samym czasie zastraszano i represjonowano członków naszej zakładowej organizacji związkowej.

Wkrótce zostałem wezwany do Pierwszego Prezesa i poddany przesłuchaniu, przypominającemu dość wiernie moje przesłuchanie w Urzędzie Bezpieczeństwa w 1945 roku. Tego samego dnia Pierwszy Prezes przesłał Ministrowi Sprawiedliwości Sylwestrowi Zawadzkiemu pismo o wystąpieniu z wnioskiem o odwołanie mnie ze stanowiska sędziego Sądu Najwyższego ze względu na „utożsamienie się z kontrrewolucyjną działalnością większej części Kierownictwa NSZZ »Solidarność« i brak rękojmi należytego wykonywania obowiązków sędziego Sądu Najwyższego”. Zostałem zawiadomiony o udzieleniu „urlopu wypoczynkowego” i zwolnieniu z zajęć w Sądzie Najwyższym.

Rada Państwa odwołała mnie ze stanowiska z dniem 16 stycznia 1982 r. Tego samego dnia odwołany został ze stanowiska sędziego Sądu Najwyższego członek Związku ś.p. sędzia Konrad Zieliński z Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Represje i odwołanie przyjąłem z poczuciem dobrze spełnionego obowiązku, byłem

¹ Oto treść tej deklaracji: „Oświadczam, że przy wykonywaniu swoich obowiązków będę bronił zasad ustroju socjalistycznego, ściśle przestrzegał zasad konstytucji PRL i całego socjalistycznego porządku prawnego, w tym również przepisów wprowadzonych na czas obowiązywania stanu wojennego. Jednocześnie oświadczam, że nie zgadzam się z uchwałami NSZZ »Solidarność« podjętymi na posiedzeniu Prezydium KKP NSZZ »Solidarność« w Radomiu oraz uchwałami KKP NSZZ »Solidarność« z dnia 11 i 12 grudnia 1981 r.”

przecież żołnierzem Armii Krajowej. Byłem zresztą pewien, że koniec zniewolenia jest bardzo bliski. Rozstania z Sądem Najwyższym PRL nigdy nie żałowałem.

Następnym etapem mojej kariery zawodowej był siedmioletni okres pracy w adwokaturze. Zawsze wspominam z wdzięcznością, z jaką serdecznością, sympatią i otwartością zostałem przyjęty przez Radę Adwokacką w Radomiu i przyjaźń, jaką obdarzyli mnie koledzy adwokaci z zespołu adwokackiego w Grójcu. Okres ten był dla mnie źródłem wielu nowych doświadczeń. Pod koniec 1989 roku otrzymałem propozycję z Naczelnej Rady Adwokackiej powrotu do Sądu Najwyższego z ramienia adwokatury. Z radością ją przyjąłem. Ponowne powołanie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego i powierzenie mi funkcji Prezesa kierującego Izłą Cywilną otwarło ostatni sześciolatek mojej działalności sędziowskiej. Ale o nim może jeszcze innym razem.

Stanisław Rudnicki, absolwent Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, sędzia Sądu Powiatowego i Wojewódzkiego w Katowicach, w okresie 1962-1963 na rocznej delegacji w Sądzie Najwyższym; od 1964 r. sędzia Sądu Wojewódzkiego w Katowicach, następnie w latach 1966-1972 naczelnik wydziału prawa cywilnego i administracyjnego w Ministerstwie Sprawiedliwości; sędzia Sądu Najwyższego w latach 1972-1981. Odwołany przez Radę Państwa ze stanowiska sędziego Sądu Najwyższego dniem 16 stycznia 1982 r. W latach 1983-1990 adwokat w Zespole Adwokackim nr 1 w Grójcu. Z dniem 1 lipca 1990 r., na wniosek Naczelnej Rady Adwokackiej, powołany ponownie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego. W okresie 1990-1996 był Prezesem Sądu Najwyższego, kierującym pracami Izby Cywilnej.

Wybitny sędzia cywilista, znawca prawa rzeczowego, autor komentarzy, prac monograficznych i wielu innych opracowań; jest członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, przewodniczącym Komitetu Redakcyjnego „Orzecznictwa Sądów Polskich” i członkiem Rady Programowej „Monitora Prawniczego”.

INFORMACJE

W listopadzie....

W dniu 4 listopada Rada Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego przyjęła kolokwium i wykład habilitacyjny dr. Tadeusza Wiśniewskiego, sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej, i na podstawie rozprawy „Prawo zatrzymania w kodeksie cywilnym” nadała mu stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych.

*

W dniach od 13 do 15 listopada Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński przebywał w Strasburgu, gdzie brał udział w posiedzeniu Komitetu Ekspertów Rady Europy ds. Sprawności Wymiaru Sprawiedliwości. W trakcie obrad Komitetu przyjęto m.in. projekt rekomendacji dotyczący wykonywania orzeczeń sądowych.

Było to ostatnie posiedzenie tego Komitetu, w którego pracach Prezes T. Ereciński brał udział z ramienia Polski od 1997 r. Od przyszłego roku Komitet ma się przekształcić w Komisję Rady Europy ds. Sprawności Wymiaru Sprawiedliwości.

*

W dniu 14 listopada odbyła się narada sędziów Izby Cywilnej. Na wstępie, sędzia Sądu Najwyższego Jacek Gudowski, prowadzący naradę w zastępstwie Prezesa prof. dr hab. Tadeusza Erecińskiego, złożył serdeczne gratulacje i życzenia sędziemu Sądu Najwyższego dr. Tadeuszowi Wiśniewskiemu z okazji uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych. Gratulacje i życzenia otrzymał także sędzia Sądu Najwyższego Hubert Wrzeszcz, obchodzący jubileusz 30-lecia pracy w sądownictwie.

Przedmiotem narady było wystąpienie sędziego Sądu Najwyższego Tadeusza Żyznowskiego na temat zagadnień cywilistycznych w ustawie – Prawo własności

przemysłowej, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki drogi sądowej. Po bardzo interesującym wykładzie zabrali głos sędziowie: Mirosława Wysocka, Henryk Pietrzykowski i Zbigniew Strus.

W drugiej części narady omówiono bieżące sprawy Izby. Prowadzący przedstawił także mgr. Marcina Gocłowskiego, specjalistę w Sądzie Najwyższym, który od dnia 4 listopada pełni funkcję asystenta w Izbie, zajmującego się zagadnieniami prawa materialnego.

*

W dniu 23 listopada Sejm uchwalił ustawę o Sądzie Najwyższym.

*

Dwudziestolecie pracy w sądownictwie obchodziła w listopadzie pani Hanna Kamińska, starszy sekretarz w Wydziale IV. Z tej okazji Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński – w imieniu własnym i Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego – złożył Jubilatce serdeczne gratulacje i życzenia wszystkiego najlepszego.

* *

*

W „Izbie Cywilnej” nr 11, s. 54, w informacji o jubileuszu długoletniej pracy w sądownictwie, doszło do niefortunnej omyłki w imieniu naszej koleżanki, pani Sędzi Sądu Najwyższego Marii Grzelki, świętującej 35-lecie pracy w wymiarze sprawiedliwości. Panią Sędzię Marię Grzelkę i wszystkich Czytelników serdecznie przepraszamy.

Dane statystyczne – listopad 2002 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia					Inny sposób	
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		
1.	CK	2360	206	356	-	61	8	48	144	95	2210
2.	CZP, w tym:	22	9	9	-	-	-	-	-	3	22
	art. 390 k.p.c.	19	7	8	6	-	-	-	-	2	18
	skład 7-miu	2	2	1	6	-	-	-	-	1	3
	pełny skład	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
3.	CZ	181	65	93	-	70	3	5	-	15	153
4.	CO, w tym	18	4	7	-	4	-	-	-	3	15
	art. 401 k.p.c.	2	1	2	-	-	-	-	-	2	1
	art. 45, 48 k.p.c.	16	3	5	-	4	-	-	-	1	14
5.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	RAZEM	2581	284	465	6	135	11	53	144	116	2400